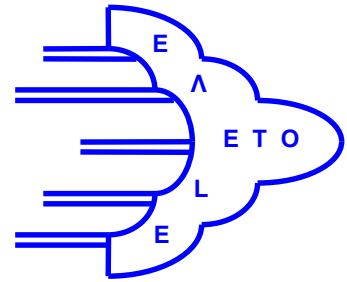

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
HELLENIC SOCIETY FOR TERMINOLOGY

13^ο Συνέδριο
«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021
Επιγραμμικό

Επιστημονική Επιτροπή

Περίληψεις
που εγκρίθηκαν για ανακοίνωση
στο 13^ο Συνέδριο

Κείμενα των Περιλήψεων

Επιμέλεια παρουσίασης: *Κ. Βαλεοντής*

Ιούνιος 2021

Η Επιστημονική Επιτροπή του 13^{ου} Συνεδρίου

	Μέλος	Ηλ-διεύθυνση	
1.	Κατσογιάννου Μαριάννα, Πρόεδρος	marianna@ucy.ac.cy	Κοντός Παναγιώτης, Επίτιμος Πρόεδρος
2.	Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Άννα, Αντιπρόεδρος	ansym@lit.auth.gr	Τάσιος Θεοδόσης Επίτιμο μέλος
3.	Βαλεοντής Κώστας, Γενικός Γραμματέας	valeonti@otenet.gr	
4.	Γαβριηλίδου Μαρία	maria@ilsp.athena-innovation.gr	
5.	Γιαννίμπας Διονύσης	dgiannibas@gmail.com	
6.	Δημητρούλια Τιτίκα	tdimi@frl.auth.gr	
7.	Δόικας Σπύρος	translatum@translatum.gr	
8.	Καρυολαίμου Μαριλένα	makar@ucy.ac.cy	
9.	Κριμπάς Γ. Παναγιώτης	pkrimpas@bscc.duth.gr	
10.	Λαμπροπούλου Πένυ	penny@ilsp.athena-innovation.gr	
11.	Λουπάκη Ελπίδα	eloupaki@frl.auth.gr	
12.	Μάντζαρη Έλενα	mantzari67@gmail.com	
13.	Μαρκαντωνάτου Στέλλα	marks@ilsp.gr	
14.	Πανταζάρα Μαβίνα	mavinap@gmail.com	
15.	Παριανού Αναστασία	parianou@gmail.com	
16.	Τοράκη Κατερίνα	toraki@tee.gr	
17.	Τσιάμας Γεώργιος	tsiamasge54@outlook.com.gr	
18.	Φλιάτουρας Ασημάκης	afliatouras@yahoo.com	
19.	Φωτοπούλου Αγγελική	afotop@ilsp.athena-innovation.gr	
20.	Χριστοφίδου Αναστασία	christo@Academyofathens.gr	

Θεματικές ενότητες του Συνεδρίου

- 1 Γλωσσολογικές–οντολογικές αρχές Ορολογίας
Αρχές της γλώσσας και της λογικής που υιοθετούνται, διατυπώνονται και εφαρμόζονται στην Ορολογία. Η ορολογία ως διεπαφή ανάμεσα στη γλώσσα και στη γνώση. Μέθοδοι, μηχανισμοί και κανόνες οροδοσίας που προκύπτουν από την ενδογλωσσική ή την διαγλωσσική εξέταση κατασημάνσεων (όρων και ονομάτων) και ορισμών εννοιών. Θεωρητική, συγχρονική και/ή διαχρονική εξέταση όρων σε μονογλωσσικό και/ή πολυγλωσσικό περιβάλλον.
- 2 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες
Συγχρονική και/ή διαχρονική θεώρηση ορολογίων και ορολογικών προβλημάτων συγκεκριμένων θεματικών πεδίων. Συστήματα όρων σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία σε σχέση με αντίστοιχα συστήματα εννοιών. Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία.
- 3 Ορολογικοί πόροι
Ειδικά ερμηνευτικά ή πολύγλωσσα λεξικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά, τοπικά ή επιγραμματικά/διαδικτυακά. Ορολογικές συλλογές ή βάσεις όρων που περιέχουν κατασημάνσεις, ορισμούς εννοιών και άλλες ορολογικές πληροφορίες. Σώματα ειδικών κειμένων και διάθεσή τους για έρευνα και υποστήριξη ορολογικών πόρων. Εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην ορολογική πράξη και στην παροχή ορολογικών υπηρεσιών.
- 4 Τυποποίηση ορολογίας
Ενδογλωσσική επικύρωση και τυποποίηση όρων με καθιέρωση προτιμώμενων και αποδεκτών όρων ως έγκυρων όρων. Διεθνοποίηση εννοιών και διαγλωσσική αντιστοίχιση, επικύρωση και τυποποίηση των ισοδύναμων όρων. Προτάσεις όρων για επικύρωση και τυποποίηση. Τυποποίηση κειμένων ειδικών γλωσσών.
- 5 Ορολογία και μετάφραση
Ο ρόλος των όρων στη θεωρία και πράξη της μετάφρασης. Εφαρμογή των αρχών της Ορολογίας στη μετάφραση. Η εννοιοστρεφής διαγλωσσική αντιστοίχιση και «ισοδυναμία» όρων μεταξύ πρωτοτύπου και μεταφράσματος έναντι της λεξιστρεφούς «μετάφρασης» όρων. Η μετάφραση με την βοήθεια ορολογικών πόρων από το Διαδίκτυο. Έννοιες και όροι της μεταφρασεολογίας.
- 6 Δραστηριότητα φορέων και οργάνων Ορολογίας
Δραστηριότητες παραγωγής, συλλογής, επεξεργασίας, δημοσιοποίησης και διάθεσης όρων και παροχής ορολογικών υπηρεσιών από εθνικούς, περιφερειακούς και/ή παγκόσμιους φορείς και όργανα (οργανισμούς, εταιρείες, ενώσεις, επιτροπές, ομάδες). Διοργανώσεις εκδηλώσεων Ορολογίας.

Περιεχόμενα

1 Γλωσσολογικές–οντολογικές αρχές Ορολογίας	
1. Η διαλεκτική/λαϊκή ορολογία στη σύγχρονη ελληνική: μια θεωρητική προσέγγιση. Ασημάκης Φλιάτουρας.....	6
2. Ο αναλογικός κανόνας στη δευτερογενή δημιουργία όρων: Μια πρόταση εννοιολογικής επέκτασης. Γεώργιος Φλώρος.....	7
3. Σύστημα εννοιών και όροι των γλωσσικών ποικιλιών κατά ISO. Κώστας Βαλεοντής.....	8
2 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες	
4. Το Επιστημονικό Επίθημα -όλη στην Οργανική Χημεία: Αλκοόλες. Κωνσταντίνος Τσιαρτσιάνης	9
5. Λογιότητα και αρχαιότητα στη γλώσσα των τραπεζικών συμβάσεων. Κωνσταντίνα Α. Βαδάση, Κατερίνα Θ. Φραντζή.....	10
6. Η αναγκαιότητα της συμβολής της λεξικογραφίας και ορολογίας στο γνωστικό αντικείμενο του σχεδιασμού αντικειμένων. Μαρία Πόλη.....	12
7. Σχεδιασμός και κατάρτιση γερμανοαγγλοελληνικού γλωσσarium ορολογίας περί λειτουργικής μετάφρασης. Γιαννούτσος Χρήστος	13
8. Ο όρος Μηχανική στις διάφορες εκφάνσεις του Επαμεινώνδας Σιδηρόπουλος	15
9. Το επιστημονικό επίθημα -ίν(η) στην ονοματολογία των πρωτεϊνικών αμινοξέων. Αηδόνα Λαυκαρίδου, Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη.....	16
10. Η νομική και η οικονομική ορολογία δικαιοπραξιών στην Κέρκυρα κατά τον Ύστερο Μεσαίωνα και τους Νεότερους Χρόνους. Φωτεινή Καρλάφτη-Μουρατίδη	17
11. Λεξικογραφικά και νομικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη σύνταξη δίγλωσσων λεξικών νομικής ορολογίας. Μιχάλης Πολίτης.....	18
12. Θησαυρός για την τεκμηρίωση των ελληνικών λαογραφικών εκθεμάτων στο πλαίσιο του σημασιολογικού ιστού. Βασιλική Μουτζούρη, Στέλλα Μαρκαντωνάτου, Κατερίνα Τοράκη, Παναγιώτης Μίνος, Άννα Βακαλοπούλου	19
13. Οι όροι «πρόσφυγας», «μετανάστης» και «λαθρομετανάστης» στο Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένων Ερωτήσεων της Βουλής των Ελλήνων. Αφροδίτη Γιοβάνη, Γιώργος Μικρός, Παναγιώτης Γ. Κριμπάς, Φώτης Φυσιλής.....	20
3 Ορολογικοί πόροι	
14. Σύνταξη Γερμανοελληνικού Λεξικού 0,5 εκ. όρων με κύρια πηγή την ΙΑΤΕ. Σπύρος Δόικας.....	21
15. Αποδελτίωση ειδικής ορολογίας στο πλαίσιο συνεργασίας TermCoord και Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας. Σταύρος Τσάτσος, Ζωή Προδρόμου.....	22
16. Αποδελτίωση ειδικών όρων για τον εμπλουτισμό της πολύγλωσσης βάσης ορολογίας ΙΑΤΕ. Κωνσταντίνα Λένα	23
17. Κτίζοντας ορολογικούς πόρους στην ΕΒΕ: συν-δημιουργώντας ορολογική πολιτική. Άννα Μάστορα, Αγγελική Δημητρομανωλάκη	25
18. Η αντιπαραβολική μελέτη της ειδικής γλώσσας της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα και στη Γαλλία, όπως προκύπτει από την εξέταση δίγλωσσου και συγκρίσιμου σώματος κειμένων. Αγγελική Χριστοπούλου.....	26
19. Ορολογικά έργα για την πανδημία του κορονοϊού. Μαριάννα Κατσογιάννου, Κατερίνα Τοράκη, Δημήτρης Μουτάφης	27
4 Τυποποίηση ορολογίας	
20. Πρόταση απόδοσης της ορολογίας του κλάδου της γλωσσολογίας “sensory linguistics” στην ελληνική γλώσσα. Μαλαματένια Παναγιώτου, Κωνσταντίνος Γκατζιώνης.....	28
21. Εννοιολογική και μεταφρασεολογική αναψηλάφηση της ορολογίας στο πεδίο της θεωρίας των λογοτεχνικών γενών και ειδών σε αντιπαραβολική προοπτική ως προς το γλωσσικό ζεύγος της νέας ελληνικής και της γερμανικής. Γιώργος Ανδρουλιδάκης	29
22. Η μεταφορά ανθρωπωνυμίων σε δημόσια έγγραφα στο γλωσσικό ζεύγος Ρωσική <> Νεοελληνική. Παναγιώτης Γ. Κριμπάς, Αλεξάνδρα Π. Νικόλακαγια	33
5 Ορολογία και μετάφραση	
23. Η ορολογία του κοροναϊού στα πολύγλωσσα ευρωπαϊκά κείμενα: παραλλαγές και εξέλιξη. Θεόδωρος Βυζάς, Ελευθερία Δογορίτη.....	34
24. Μεταφράσεις στρατιωτικών εγχειριδίων και κανονισμών «εκ του γαλλικού» για τις ανάγκες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Τσαγκιράκη Αναστασία	35
25. Multilingual terminology: tracing equivalence in cases of conceptual non-equivalence in legal terminology. Eleni Svoronou..	36
26. Διαφορές μεταξύ μηχανικής και ανθρώπινης μετάφρασης αρκτικόλεξων και ακρωνύμων από ελάσσονες προς μείζονες γλώσσες: Καθορισμός μεταφραστικών στρατηγικών. Χρήστος Γιαννούτσος, Μπουμπάρης Δημήτρης	38
27. Εννοιοστρεφής Ορολογία Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων: Η Αντίληψη και η Σημασιολογία από τον Ελεγκτή στον Πολίτη. Μαρία-Βιργινία Φραγκιαδάκη.....	40
28. Ορολογία της αμερικανικής ακροδεξιάς και η μεταφορά της στην ελληνική πραγματικότητα. Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου	41
29. Η απόδοση του πόνου: Ορολογικά ζητήματα της αποτύπωσης του πόνου σε διαγλωσσικά περιβάλλοντα – Το παράδειγμα της ιατρικής διερμηνείας. Ευφροσύνη Φράγκου	42
6 Δραστηριότητα φορέων και οργάνων Ορολογίας	
30. Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Ορολογία στα χρόνια της COVID-19. Χριστίνα Νικητοπούλου.....	43
31. ΕΔΟ, ΟΤΟ και ΙΑΤΕ, η ισχύς εν τη Ορολογική Ενώσει – Η πορεία των όρων προς την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Χρυσούλα Δουδουλακάκη, Κλειώ Μπενέκου.....	44
32. Ο ρόλος των επαγγελματικών οργανώσεων μεταφραστών στην προαγωγή της ορολογικής παραγωγής: Η περίπτωση των δράσεων της ΠΕΜ. Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου, Ευφροσύνη (Εφη) Φράγκου.....	45
33. Οι Ενώσεις (πρέπει να;) πάνε Πανεπιστήμιο. Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου, Κυριακή Κουρούνη.....	46

34. Ελληνόγλωσση μεταφρασεολογική έρευνα: η συμβολή της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφρασεολογίας. Παναγιώτης Κριμπάς, Ελπίδα Λουπάκη, Μαβίνα Πανταζάρα	47
35. ARGUS: Το Πληροφοριακό Σύστημα Διοίκησης Αεροπορικού Τομέα Ε.Κ. Αεροδρομίων και οι Ορολογικές Προκλήσεις για την ΟΜΕΟΔΕΚ. Θεόδωρος Κατερινάκης, Νίκος Παπαδόπουλος	48
36. Έμφυλοι τύποι ουσιαστικών: Θηλυκά ουσιαστικά επαγγελματών, αξιωμάτων και συναφών ιδιοτήτων. Ά. Ιορδανίδου, Π.Γ. Κριμπάς, Ε. Μάντζαρη, Μ. Πανταζάρα, Ν Σαραντάκος, Κ. Τοράκη	50

Κείμενα των Περιλήψεων

1. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Η διαλεκτική/λαϊκή ορολογία στη σύγχρονη ελληνική: μια θεωρητική προσέγγιση

Ασημάκης Φλιάτουρας

Επίκουρος Καθηγητής Γλωσσολογίας ΔΠΘ
afliatouras@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έννοια της ορολογίας συνδέεται πρωτοτυπικά με τα ειδικά λεξιλόγια της επιστημονικής ορολογίας, τα οποία συνήθως είναι λόγια προέλευσης και εν γένει χρηστικά εξειδικευμένα στον επιστημονικό και τεχνικό λόγο (βλ. μεταξύ άλλων για την ελληνική Ξυδόπουλος 2007). Συχνά όμως σε μελέτες παρουσιάζονται και είδη ορολογίας περισσότερο διαλεκτικής/λαϊκής προέλευσης, χωρίς αυτό να ανταποκρίνεται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο (βλ. ενδεικτικά Πλατάκης 1981, Κατσογιάννου et al. 2019, Μαμούγκα 2020).

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να φωτίσει περισσότερο ολιστικά και θεωρητικά τα ειδικά διαλεκτικά/λαϊκά λεξιλόγια, για τα οποία προτείνουμε να υιοθετηθεί ο όρος διαλεκτική/λαϊκή ορολογία. Ως μεθοδολογικό εργαλείο θα χρησιμοποιηθεί το συνεχές λογιότητας των Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρα (2019), το οποίο ορίζεται από τους δύο πόλους +λόγιο και -λόγιο και τη νόρμα ως ουδέτερη αμαρκάριστη ζώνη στην ενδιάμεση θέση μεταξύ τους, λ.χ. *οίκος* (λόγιο), *σπίτι* (νόρμα), *τσαρδί* (μη λόγιο). Συγκεκριμένα, προτείνουμε το παραπάνω συνεχές να λάβει την εξής υπωνυμική μορφή στο ορολογικό λεξιλόγιο, διασυνδέοντας τους ειδικούς όρους στη λόγια ορολογία, τη νόρμα και τη διαλεκτική ορολογία υπό το πρίσμα της γλωσσικής ποικιλότητας και της ανταγωνιστικής συσχέτισης μεταξύ τους:

Λόγια ορολογία	νόρμα	διαλεκτική/λαϊκή ορολογία
----------------	-------	---------------------------

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, θα δοθούν παραδείγματα από διάφορα ειδικά λεξιλόγια (επιστημονικά, επαγγελματικά κλπ.), όπως της ιατρικής, της φυσικής, της χημείας κλπ., και γεωγραφικές/κοινωνικές διαλέκτους/ιδιώματα (κρητική, ποντιακή, αργκό κλπ.), λ.χ. *μπλαβόπετρα*, *μπλαβοχάρακο*, *ψαροχάρακο* (κρητικά) vs *υποκύανος φυλλίτης του κατωτέρου Τριαδικού* (λόγιο), *σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια* (λόγιο) vs *νόσος των τρελών αγελάδων* (νόρμα) vs *βέζβελο* (κρητικό). Παράλληλα, θα αναλυθούν οι διαφορές ανάμεσα στη λόγια και τη μη λόγια ορολογία ως προς την ετυμολογία, τη χρηστικότητα/ λειτουργικότητα, την κατονομαστικότητα κλπ. και θα αναδυθεί η πολλαπλή αξία της διαλεκτικής/λαϊκής ορολογίας.

Βιβλιογραφία

Κατσογιάννου, Μ., Κυπριανού, Χ. & Πούλη, Μ. 2019. «Το τυροκομικόν: ένα λεξικό για τα Κυπριακά γαλακτοκομικά προϊόντα». Στο *12ο Συνέδριο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία* της ΕΛΕΤΟ. Αθήνα. Διαθέσιμο στο: http://www.eleto.gr/download/Conferences/12th%20Conference/Papers-and-speakers/12th_09-19-05_Katsoyannou M-KyprianouX-PouliM_Paper2_V03.pdf

Μαμούγκα, Σ. 2020. *Θρακιώτ'κα μαϊρέματα*. Κομοτηνή: ΣΚΑΣ/ΔΠΘ.

Ξυδόπουλος, Γ. 2007. *Λεξικολογία*. Αθήνα: Πατάκης.

Πλατάκης, Ε., 1981. «Δημώδη ονόματα ορυκτών και πετρωμάτων της Κρήτης». *Κρητολογία* 12-13, 113-162.

**2. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**Ο αναλογικός κανόνας στη δευτερογενή δημιουργία όρων: Μια πρόταση
εννοιολογικής επέκτασης**

Γεώργιος Φλώρος

Αναπληρωτής Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Κύπρου – Τμήμα Αγγλικών Σπουδών
gfloros@ucy.ac.cy

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο αναλογικός κανόνας στη δευτερογενή δημιουργία όρων στα Ελληνικά (βλ. Valeontis & Mantzari 2006) έχει αποδειχτεί ιδιαίτερα επωφελής διαδικασία σε πολλές περιπτώσεις, δημιουργώντας πρωτοφανείς μεν ως προς τη σύνθεσή τους αλλά ιδιαίτερα επιτυχημένες ως προς τη διαφάνειά τους κατασημάνσεις, κυρίως σε πεδία θετικών επιστημών (βλ. το κλασικό, πλέον, παράδειγμα *δυφίο* κατ' αναλογία του αγγλικού *bit*). Ο αναλογικός κανόνας συμπληρώνει κατάλληλα τη λίστα των Αρχών Σχηματισμού Όρων στις οποίες συστήνεται να ανταποκρίνεται ένας νεοόρος, όπως η λίστα αυτή παρουσιάζεται στην ελληνική προσαρμογή ΕΛΟΤ 402 (2006) του προτύπου ISO 704. Ωστόσο, ο αναλογικός κανόνας αποτελεί σύσταση και όχι απαραίτητη προϋπόθεση, όπως διευκρινίζεται και στο πρότυπο ΕΛΟΤ 402, και πρόκειται για μηχανισμό που δεν μπορεί απαραίτητα να τύχει εφαρμογής σε κάθε περίπτωση δευτερογενούς δημιουργίας όρων.

Η παρούσα ανακοίνωση, η οποία αντλεί προβληματισμούς και παραδείγματα από το μάθημα ENG 570 Secondary Term Formation in Greek, το οποίο προσφέρθηκε στο Εαρινό εξάμηνο 2021 στο Τμήμα Αγγλικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου, επιχειρεί αφενός να εντοπίσει κάποιους περιορισμούς του αναλογικού κανόνα, αφετέρου όμως να προτείνει και μια επέκτασή του. Πιο συγκεκριμένα, θα προταθεί η περίπτωση ο αναλογικός κανόνας να προσανατολιστεί όχι μόνο στις διαδικασίες σχηματισμού του πρωτότυπου όρου (στη γλώσσα-πηγή), αλλά και στις διαδικασίες σχηματισμού ανάλογων όρων από το ίδιο εννοιολογικό πεδίο στον οποίο προορίζεται να ενταχθεί ο υπό δημιουργία ή υπό τυποποίηση νεοόρος στη γλώσσα και τον πολιτισμό υποδοχής. Με άλλα λόγια, θα προταθεί η επέκταση της έννοιας της «αναλογίας» όχι μόνο ως προς την πηγή, αλλά και ως προς το στόχο. Μια τέτοιου είδους επέκταση συνάδει όχι μόνο με το γενικό γλωσσικό αισθητήριο που συχνά λαμβάνεται υπόψη σε περιπτώσεις δευτερογενούς δημιουργίας όρων, αλλά και με την αρχή της *συνέπειας* (*consistency*), όπως αυτή περιγράφεται στο πρότυπο ΕΛΟΤ 402, καθώς και με το μακροκανόνα (γ) *έλεγχος των γλωσσικών μηχανισμών παραγωγής* που προτείνει ο Ξυδόπουλος (2002) για τη δευτερογενή δημιουργία όρων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (2006). *Πρότυπο ΕΛΟΤ 402 Ορολογική εργασία—Αρχές και μέθοδοι*.

Ξυδόπουλος, Γεώργιος (2002). Προβλήματα απόδοσης των γλωσσολογικών όρων από την Αγγλική στην Ελληνική. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 22: 495-506.

Valeontis, Kostas & Mantzari, Eleni (2006). The linguistic dimension of terminology: Principles and methods of term formation. Paper at the 1st Athens International Conference on Translation and Interpretation. *Translation: Between Art and Social Science*, 13 -14 October 2006, n.p.

**3. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Σύστημα εννοιών και όροι των γλωσσικών ποικιλιών κατά ISO

Κώστας Βαλεοντής

Φυσικός-Ηλεκτρονικός
Υπεύθυνος Ομάδων Ορολογίας
Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)
valeonti@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το διεθνές τυποποιητικό έγγραφο ISO/AWI TR 21636 (Τεχνική Έκθεση του ISO) οριοθετεί και ορίζει διαγλωσσικά 58 βασικές έννοιες του πεδίου (Γλωσσικές ποικιλίες). Είναι προϊόν της Ομάδας Εργασίας 1 «*Language varieties*» της Υποεπιτροπής 2 της Τεχνικής Επιτροπής 37 του ISO (ISO/TC37/SC2/WG1). Την ανάπτυξη του εγγράφου αυτού έχει παρακολουθήσει η επιτροπή ΕΛΟΤ/ΤΕ21 «Ορολογία – Γλωσσικοί πόροι», που λειτουργεί με τη γραμματειακή υποστήριξη του ΤΕΕ, τρία μέλη της οποίας είναι και μέλη της ομάδας του ISO.

Στην παρούσα εργασία, μελετώνται οι ορισμοί των εννοιών που δίνει η Ομάδα Εργασίας του ISO και εξετάζονται οι μεταξύ των εννοιών σχέσεις, οι οποίες ανήκουν και στους τρεις τύπους σχέσεων που δέχεται η (Ορολογία): *ειδογονικές σχέσεις* (generic relations), *μεριστικές σχέσεις* (partitive relations) και *συσχετικές σχέσεις* (associative relations). Συνοπτικά, οι τρεις τύποι σχέσεων αποδίδονται με τρία ρήματα: *είμαι*, *έχω* και *συσχετίζομαι*. Οι δύο πρώτοι τύποι αποδίδουν ιεραρχίες (*γένος–είδος/γένος–είδος/...* και *όλον–μέρος/όλον–μέρος/...*). Ειδoγονική σχέση: το Β (ως είδη) **είναι** Α (γένος) με επιπλέον ένα ή περισσότερα διακριτικά χαρακτηριστικά. Μεριστική σχέση: το Α (ως όλον) **έχει** Β (μέρη). Συσχετική σχέση: το Α **συσχετίζεται** (συνδέεται θεματικά, αλλά όχι ιεραρχικά) με το Β.

Ορίζονται: η *ανθρώπινη γλώσσα* ως μέσο επικοινωνίας όλων των ανθρώπων, οι *ξεχωριστές γλώσσες* ως σύνολα όλων των *ιδιολέκτων* όλων των *ομιλητών* τους και η *γλωσσική ποικιλότητα* με τις *διαστάσεις* της ως σύνολα *εξωτερικών κριτηρίων* με βάση τα οποία διακρίνονται οι *γλωσσικές ποικιλίες* όντας υποσύνολα κάθε ξεχωριστής γλώσσας. Ξεχωρίζουν: ο *χώρος*, ο *χρόνος*, η *κοινωνία*, το *μέσο*, η *περίσταση*, το *πρόσωπο*, η *επάρκεια* και η *επικοινωνιακή λειτουργία* για καθένα από αυτά ορίζεται και μία *διάσταση γλωσσικής ποικιλότητας*.

Τοποθετούνται όλες οι οριζόμενες έννοιες σε ενιαίο *σύστημα εννοιών*, το οποίο περιλαμβάνει και τα τρία είδη σχέσεων: πρόκειται, δηλαδή, για *μεικτό σύστημα εννοιών*.

Όλοι οι αγγλικοί όροι ισοδυναμούνται με προτεινόμενους αντίστοιχους ελληνικούς όρους, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν αργότερα όταν η Τεχνική Έκθεση του ISO οριστικοποιηθεί και μεταφερθεί στην ελληνική τυποποίηση στο πλαίσιο του προγράμματος της επιτροπής ΕΛΟ/ΤΕ21.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ISO 704:2009 *Terminology work – Principles and methods*

ISO 1087:2019 *Terminology work and terminology science – Vocabulary*

ISO/AWI TR 21636/2021-03-11 *Identification and description of language varieties*

ΕΛΟΤ 561-1:2006 *Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή*

ΕΛΟΤ 402:2010 *Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι*

Τσίγκου, Μ. (2020). *Γλωσσική Ποικιλία – Ορισμός και διαστάσεις*, Αθήνα, Εκδόσεις Δίαυλος

Αρχάκης, Α. – Κουτσούκος, Ν. – Ξυδόπουλος, Γ. – Παπαζαχαρίου, Δ. (Επιμ. 2019). *Γλωσσική Ποικιλία – Μελέτες αφιερωμένες στην Αγγελική Ράλλη*, Αθήνα, Κάπα Εκδοτική

**4. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Το Επιστημονικό Επίθημα -όλη στην Οργανική Χημεία: Αλκοόλες

Κωνσταντίνος Τσιαρτσιάνης

Μεταπτυχιακός Φοιτητής – ΠΜΣ Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.
ktsarts@lit.auth.gr, ktsarts@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας είναι η περιγραφή και ανάλυση του επιστημονικού επιθήματος -όλη που εμφανίζεται στην ορολογία της Οργανικής Χημείας και κατασκευάζει όρους που δηλώνουν αλκοόλη. Στο πλαίσιο της έρευνας συγκροτήθηκε ένα corpus αποτελούμενο από 80 περίπου όρους, εκ των οποίων σχεδόν οι μισοί αποτελούν συστηματικές ονομασίες και οι υπόλοιποι, κοινές / εμπειρικές. Για τη μελέτη, περιγραφή και ανάλυση του επιθήματος επιλέχθηκε το θεωρητικό μοντέλο της κατασκευαστικής μορφολογίας της Daniel Corbin, την εφαρμογή του οποίου στην ελληνική εισήγαγε η Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη. Για τον έλεγχο των συμπερασμάτων, όπως είναι λογικό, χρειάστηκε η συμβολή ατόμων που ανήκουν στο χώρο της χημικής επιστήμης.

Το επιστημονικό επίθημα -όλη εφαρμόζεται σε βάσεις που ανήκουν στην κατηγορία του ουσιαστικού για να κατασκευάσει ουσιαστικά που δηλώνουν αλκοόλες. Όσον αφορά την ονοματολογία, έχουμε δύο συστήματα που διαφέρουν μεταξύ τους και σημασιολογικά: α) τα ταξινομικά ονόματα που υποδεικνύουν τη χημική δομή της βάσης και β) τα κοινά / εμπειρικά, η βάση των οποίων συνήθως δηλώνει κάποιες ιδιότητες του κατασκευασμένου όρου (χρώμα, οσμή κτλ) ή την πηγή στην οποία εντοπίζεται ο όρος αυτός.

Τέλος, η σημασιολογική οδηγία του επιθήματος έγκειται στη δήλωση της ύπαρξης υδροξυλίου σε μια οργανική ένωση, κάτι που αποδεικνύεται και από τον προέλευση του επιθήματος από την πρώτη και πιο απλή αλκοόλη (αιθανόλη), της οποίας το χαρακτηριστικό είναι η παρουσία υδροξυλίου στη δομή της.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- McMurry, John, Organic Chemistry, 4th edn (Pacific Grove: Brooks/Cole Pub. Co, 1996)
- , Οργανική χημεία, 2η ελληνική (Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2017)
- ‘Merriam Webster Dictionary’, Merriam Webster Dictionary <www.merriam-webster.com>
- Ακρίβος Δ. Περικλής, and Θεσσαλονικέως Η. Ελισάβετ, Χημικοί Όροι Με Ονομασία Ελληνικής Προέλευσης (Θεσσαλονίκη: ΖΗΤΗ, 1995)
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Άννα, ‘«Η Νεοελληνική Παραγωγή Κατά Το Μοντέλο Της D. Corbin»’ (presented at the 13ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, 1992)
- , ‘-Ωμα: Ένα Προβληματικό Τέρμα Στη Νέα Ελληνική’ (presented at the ΕΛΕΤΟ – 9ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα, 2013)
- Αποστολοπούλου, Ειρήνη, ‘Το Επιστημονικό Επίθημα -Οζ(η) Στην Ορολογία Της Βιοχημείας’ (presented at the ΕΛΕΤΟ – 11ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα, 2017)
- ‘Ετυμολογικό Λεξικό Χημικών Όρων’, Εθνικό Και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Χημείας, 2014 <<http://www.chem.uoa.gr>>
- Λεξικό Της Κοινής Νεοελληνικής (Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 1998)
- Τζιτζιλής, Χρήστος, ‘Διαχρονική Και Διατοπική Εξέταση Της Αρθρικής Επανάναυσης Στην Ελληνική’ (presented at the Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 39, Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 2019), pp. 907–30

**5. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Λογιότητα και αρχαιότητα στη γλώσσα των τραπεζικών συμβάσεων

Κωνσταντίνα Α. Βαδάση, Κατερίνα Θ. Φραντζή

Υποψήφια διδάκτωρ
Εργαστήριο Πληροφορικής
Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
vadasicon@gmail.com &
msd14005@rhodes.aegean.gr

Καθηγήτρια
Εργαστήριο Πληροφορικής
Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
frantzi@aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η λογιότητα στη νεοελληνική, που άλλοτε συνδέεται και άλλοτε όχι με την αρχαιότητα (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας 2018: 33-35), δυσχεραίνει πολλές φορές την ύπαρξη αυστηρών ορίων ανάμεσα σε παλαιότερα και νεότερα γλωσσικά συστήματα, επιτρέποντας έτσι την ύπαρξη φάσματος από το λόγιο στο δημώδες, μέσα στο οποίο (μετα)κινούνται οι ποικιλίες της γλώσσας.

Η νομική γλώσσα φαίνεται να εμφανίζει το λόγιο στοιχείο σε μεγαλύτερο βαθμό από άλλες γλωσσικές ποικιλίες, με άλλοτε περισσότερους και άλλοτε λιγότερους αρχαϊσμούς. Η μεταγραφή της γλώσσας των νομικών κειμένων από την καθαρεύουσα στη δημοτική, που υπήρξε το ζητούμενο από τις αρχές ακόμα του περασμένου αιώνα, παρά το εύρος των διαφωνιών (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1977: 15, Κατσιμαλή-Παναρέτου 1999: 171, Ματθίας 1983: 166-168, Σιαμκούρης 1983 κ.ά.), οδήγησε στην ανάγκη θεσμικής παρέμβασης για την ομαλοποίηση της διαδικασίας.

Το αντικείμενο της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση σχετικά με την εναρμόνιση, από τους συντάκτες νομικών κειμένων, με τους ρυθμιστικούς καταλόγους γλωσσικών στοιχείων που προτάθηκαν κατά καιρούς από τους/τις ειδικούς (Χρησιτίδης 1963, Μάνεσης 1999, Φόρης 1977 & 1988, Σταυράκης 2010, Αρμόδια Επιτροπή 1986 κ.ά.). Έτσι, στην παρούσα μελέτη, εφαρμόζεται και διερευνάται το θέμα στο σώμα κειμένων των τραπεζικών συμβάσεων BanCo (Βαδάση & Φραντζή 2017).

Από τα αποτελέσματα της επεξεργασίας φαίνεται ότι η νομική γλώσσα αναπτύσσει τη δική της ταυτότητα χωρίς την ακριβή εναρμόνιση με τις προτάσεις των ειδικών για τη μεταγραφή της. Εξάγονται, έτσι, ενδιαφέροντα γλωσσικά φαινόμενα σχετικά με τη χρήση των χαρακτηριστικών της συνθετικής καθαρεύουσας έναντι της αναλυτικής δημοτικής, όπως, για παράδειγμα, οι μετοχές όλων των χρόνων, η αρχαϊκή κλίση, η χρήση ουσιαστικών αντί ρημάτων κ.ά. Η νέα αυτή πληροφορία οδηγεί στην ανάγκη ένταξης των παρατηρούμενων μορφολογικών ποικιλιών στα σχετικά λεξικά. Για το σκοπό αυτό, επιλέγεται το μορφολογικό λεξικό της ελληνικής έκδοσης του συστήματος ανάλυσης κειμένων UNITEX¹, το οποίο, στο πλαίσιο προγραμματισμένης εργασίας, θα ενημερώνεται με τα εξαγόμενα γλωσσικά φαινόμενα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Φλιάτουρας, Α. (2018). Το λόγιο επίπεδο της σύγχρονης Νέας Ελληνικής: Συγχρονικές και διαχρονικές τάσεις. Στο Α. Φλιάτουρας, Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (επιμ.), *Το λόγιο επίπεδο στη σύγχρονη νέα ελληνική: Θεωρία, ιστορία, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 15-56

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1977). Η νεοελληνική στη διοίκηση. Στο: *Προβλήματα μεταγλωττισμού στη νεοελληνική γλώσσα. Σειρά ομιλιών*. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Σχολή Μωραΐτη, 9-25 και 161-187.

Αρμόδια Επιτροπή. (1986). Πώς θα καθιερωθεί η δημοτική γλώσσα στα νομικά κείμενα.

¹ Βλ.: <http://unitexgramlab.org/>

Συμπεράσματα Αρμόδιας Επιτροπής. *Νομικό Βήμα* 34, 988-992

Κατσιμαλή, Γ. & Παναρέτου Ε. (1996). Η μεταφορά του Συντάγματος στη Δημοτική. Παρατηρήσεις στο ύψος και τη γλώσσα. Στο: Τομέας Γλωσσολογίας (εκδ.): *Συνέδριο για την Ελληνική Γλώσσα. Αθήνα 29 Νοεμβρίου-1 Δεκεμβρίου 1976-1996. Είκοσι Χρόνια από την Καθιέρωση της Νεοελληνικής (Δημοτικής) ως Επίσημης Γλώσσας*. Αθήνα: Τομέας Γλωσσολογίας, 171-181.

Μάνεσης, Αρ. (1999). *Η νεοελληνική γλώσσα στη νομική επιστήμη*. Αθήνα: Προσκήνιο

Μαθιός, Στ. (1983). Η μεταγλώττιση των κωδίκων. *Ελληνική Δικαιοσύνη* 24, 165-168

Σιαμκούρης, Γ. (1983). Η μεταγλώττιση των κωδίκων (ο αντίλογος). *Ελληνική Δικαιοσύνη* 24, 168-171

Σταυράκης, Α. (2010). *Νεοελληνική νομική γλώσσα και ορολογία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Φόρης, Β. (1988). Σύνταξη ρηματική και σύνταξη ονοματική στα νομικά κείμενα (τα αφηρημένα ουσιαστικά). *Επιστημονική Επετηρίδα Αρμενόπουλου*, 171-182

Φόρης, Β. (1977). Νομικά και δημοτική. Αφορμές από μια σημαντική συνέντευξη. Στο Εμμ. Βοϊκλής / Κ. Γιαννόπουλος / Στ. Μαθιός / Γ. Παπαδημητρίου / Γ. Ρήγος (επιμ.). *Η δημοτική στη νομική πράξη*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας, 215-226

Χρηστίδης, Χ. (1963). *Ο Αστικός Κώδικας και το Γλωσσικό Ζήτημα. Εισαγωγικό σημείωμα*. (Ανάτυπο). Αθήνα.

**6. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**Η αναγκαιότητα της συμβολής της λεξικογραφίας και ορολογίας
στο γνωστικό αντικείμενο του σχεδιασμού αντικειμένων**

Μαρία Πόλη

Αρχιτέκτων Εσωτερικών Χώρων, Λέκτορας Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
mpoli@uniwa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία μου αυτή θα καταδείξω την ανυπαρξία αλλά και την αναγκαιότητα ύπαρξης της ελληνικής ορολογίας που αφορά γενικότερα τον τομέα του σχεδιασμού και ειδικότερα τον σχεδιασμό προϊόντων. Η λέξη “design” είναι ξενόφερτος πολύ γνωστός όρος που όμως παρουσιάζει εξαιρετικές δυσκολίες στη λεκτική του μεταφορά στην ελληνική γλώσσα. Ο Paul Rand αναφέρει ότι ο όρος “design” είναι τόσο απλός που γίνεται περίπλοκος. Η πρώτη προσπάθεια να ερμηνευτεί και να αποδοθεί όσο το δυνατό καλύτερα στα ελληνικά ήταν η ετυμολογική. Ακόμα και η πιο απλή αναφορά στον κλάδο αυτό καθίσταται δυσχερής εξαιτίας της έλλειψης ελληνικής ορολογίας. Ως πολυδιάστατος χαρακτήρας, η ορολογία επικουρεί στην κατανόηση των συσχετισμών εννοιών και κατασημάνσεων και θέτει τους όρους που αφορούν την ειδική γλώσσα οποιουδήποτε θεματικού πεδίου και γνωστικού αντικειμένου. Η εργαλειοποίησή της βοηθά στην προσέγγιση και στην κατανόηση των αντικειμένων και των εννοιών. Ο σχεδιασμός αντικειμένων ως θεματικό πεδίο στην Ελλάδα αντιμετώπισε τις προηγούμενες δεκαετίες την δυσκολία απόδοσης όρων και χαρακτηρίστηκε ως ένας ανερμήνευτος όρος.

Στην αδυναμία απόδοσης ελληνικής ορολογίας για έναν τέτοιο ξένο όρο καθιστά ακόμη και σήμερα την αποδοχή και χρήση ερμηνιών που ίσως δεν συνάδουν στο ακέραιο με την ελληνική διάλεκτο. Πρόκειται για μια λέξη που έχει πολλές έννοιες και ακόμη περισσότερες εφαρμογές.

Ποιος είναι ο λόγος που χρησιμοποιούμε μια ξένη λέξη και τι ακριβώς σημαίνει Design; Πώς θα μπορούσε να την ερμηνεύσει κάποιος; Μα κυρίως γιατί δεν υπήρξε κάποια αντίστοιχη λέξη από τη φαρέτρα του πλούσιου ελληνικού λεξιλογίου για να οροδοτήσει με ακρίβεια το θεματικό αυτό πεδίο; Υπάρχουν πολλές ερμηνείες που περισσότερο καλύπτουν τη “μετάφραση” της λέξης παρά τον ορισμό της έννοιας. Θα δει κανείς εύκολα τις λέξεις “σχεδίαση”, “σχεδιασμός”, “σαν σχέδιο”, “επιδίωξη”, “πρότυπο”, “προσχέδιο”, “μοντέλο”. Καμία από αυτές τις αποδόσεις δεν καλύπτει πλήρως την ακριβή σημασία της έννοιας.

Με την εισήγηση αυτή επιχειρείται να φωτιστεί το ζήτημα ορολογίας στον τομέα του σχεδιασμού αντικειμένων.

Βιβλιογραφία

Κακριδής-Ferrari, Μ., Ξένες λέξεις: επικίνδυνοι εισβολείς ή απαραίτητοι φίλοι;, Ντιζάιν, Πολυδιάστατο περιοδικό, τεύχος 1, Νοέμβριος 1991, 5

Μπαμπινιώτη, Γ., Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας, 1998, 1211.

Χριστόφορος Χαραλαμπάκης, Λεξικογραφία και ορολογία: Συμπεράσματα από τη σύγκριση δύο σύγχρονων νεοελληνικών λεξικών

Κώστας Βαλεοντής – Έλενα Μάντζαρη, Η γλωσσική διάσταση της ορολογίας: αρχές και μέθοδοι σχηματισμού των όρων

Ιωάννης Χ. Σαριδάκης - Δρ. Φραγκούλης Κρόκος. Τυποποίηση ορολογίας ΕΛΟΤ

**7. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**Σχεδιασμός και κατάρτιση γερμανοαγγλοελληνικού γλωσσαρίου ορολογίας
περί λειτουργικής μετάφρασης**

Γιαννούτσος Χρήστος

Μεταπτυχιακός φοιτητής, ΤΞΓΜΔ
Ιονίου Πανεπιστημίου
giachr1997@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο λειτουργισμός αποτελεί θεωρητική προσέγγιση της μεταφρασιολογίας, η οποία ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ελληνικής γλώσσας και της διδασκαλίας της ελληνικής μετάφρασης, καθώς δίνει στον μεταφραστή τη δυνατότητα να επιλέξει τη στρατηγική του ανάλογα με το στόχο της μετάφρασης. Η επιρροή του λειτουργισμού στην Ελλάδα την τελευταία εικοσαετία είναι εμφανής (Λάμπρου 2017), με τους Γραμμενίδη (2009), Παριανού (2010), Βηδενμάιερ (2011), Λουπάκη (2013), Seel (2015), Κελάνδρια (2016) και Κριμπά (2017) να τάσσονται άμεσα ή έμμεσα υπέρ της λειτουργικής προσέγγισης στη μετάφραση.

Μελετώντας την ελληνόφωνη βιβλιογραφία, παρατηρούμε την πρώτη απόπειρα δημιουργίας γλωσσαρίου ορολογίας περί λειτουργικής μετάφρασης από τους Σίμο Π. Γραμμενίδη και Δέσποινα Δ. Λάμπρου στη μετάφραση από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα του βιβλίου της Christiane Nord (1997/2014). Το γλωσσάρι που δημιούργησαν αφορά βασικές έννοιες του λειτουργισμού και τις αποδόσεις τους στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική και την ελληνική γλώσσα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου γερμανοαγγλοελληνικού γλωσσαρίου ορολογίας περί λειτουργικής μετάφρασης, τηρώντας τους κανόνες δημιουργίας γλωσσαρίου ορολογίας και τις αρχές σχηματισμού ορολογίας, όπως έχουν διατυπωθεί από την ΕΛΕΤΟ και τον ΕΛΟΤ. Οι πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν οι όροι είναι τα πρωτότυπα βιβλία και οι πρωτότυπες δημοσιεύσεις των κυριότερων εκφραστών του λειτουργισμού, Katharina Reiß (1971, 1976, 1984), Justa Holz-Mänttari (1984, 1985), Hans J. Vermeer (1984, 1985, 1986), Franz Röchhacker (1994, 1995) και Christiane Nord (1989, 1990, 1991/2005, 1992, 1993, 1997, 2001) στη γερμανική και την αγγλική γλώσσα, καθώς και τα πρωτότυπα βιβλία και οι πρωτότυπες δημοσιεύσεις του Παναγιώτη Ι. Κελάνδρια (2007, 2016), του Σίμου Γραμμενίδη (2009) και της Αναστασίας Παριανού (2010), όπως και οι μεταφράσεις από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα των βιβλίων του Jeremy Munday (2001/2002) και της Christiane Nord (1997/2014). Ευελπιστούμε πως το παρόν γλωσσάρι θα αποτελέσει αφορμή για καταγραφή και άλλων όρων πάνω στο θεματικό πεδίο της μετάφρασης.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Holz-Mänttari, J. (1984). *Translatorisches Handeln. Theorie und Methode*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.

Holz-Mänttari, J. & Vermeer, H. J. (1985). "Entwurf für einen Studiengang Translatodik und einen Promotionsstudiengang Translatologie". *Kääntäjä-Översättaren* 3. 4-6.

Munday, J. (2001). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London & New York: Routledge.

Nord, C. (1989). "Loyalität statt Treue". *Lebende Sprachen* 34(3). 100-105.

Nord, C. (1990). *Übersetzen lernen – leicht gemacht. Kurs zur Einführung in das professionelle Übersetzen Spanisch-Deutsch*. Heidelberg: Institut für Übersetzen und Dolmetschen.

Nord, C. (1991/2005). *Text Analysis in Translation. Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi.

Nord, C. (1992). "Text Analysis in Translator Training". C. Dollerup & A. Loddegaard (Eds.). *Teaching Translation and Interpreting. Training, talent and Experience*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins

Publishing Co. 209-223.

Nord, C. (1993). *Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften*. Tübingen: Francke (UTB 1734).

Nord, C. (1997). *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St Jerome Publishing.

Nord, C. (2001). *Lernziel: Professionelles Übersetzen Spanisch-Deutsch. Ein Einführungskurs in 15 Lektionen*. Wilhelmsfeld: Egert.

Pöschhacker, F. (1994). *Simultandolmetschen als komplexes Handeln*. Tübingen: Narr.

Pöschhacker, F. (1995). "Simultaneous Interpreting: A Functionalist perspective". *Hermes, Journal of Linguistics* 14. 31-53.

Reiß, K. (1971). *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik*. München: Hueber.

Reiß, K. (1976). *Texttyp und Übersetzungsmethode. Der operative Text*. Kronberg/Ts: Scriptor Verlag. (3. Auflage 1993. Heidelberg: Groos).

Reiß, K. & Vermeer, H. J. (1984). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Niemeyer: Tübingen.

Vermeer, H. J. (1986). *Voraussetzungen für eine Translationstheorie: Einige Kapitel Kultur- und Sprachtheorie*. Heidelberg: Vermeer.

Vermeer, H. J. (1989). "Skopos and commission in translational action". A. Chesterman (Ed.). *Readings in Translation*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab. 173-187.

Ελληνόφωνη βιβλιογραφία

Munday, J. (2002). *Μεταφραστικές σπουδές. Θεωρίες και εφαρμογές* [Μετάφρ. Άγγελος Φιλιππάτος]. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα. Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* [Μετάφρ. Σίμος Π. Γραμμενίδης, Δέσποινα Δ. Λάμπρου]. Αθήνα: Δίαυλος.

Seel, O. (2015). *Εισαγωγή στη γενική μετάφραση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/2568> (14.04.21)

Βηδενμάιερ, Α. (2011). *Το παζλ της μετάφρασης*. Θεσσαλονίκη: Ένεκεν.

Γραμμενίδης, Σ. Π. (2009). *Μεταφράζοντας τον Κόσμο του Άλλου: Θεωρητικοί προβληματισμοί-Λειτουργικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κελάνδριας, Π. Ι. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων: Μια λειτουργική προσέγγιση*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κελάνδριας, Π. Ι. (2016). *Λειτουργική Διδακτική της Μετάφρασης*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κριμπάς, Π. Γ. (2017). *Εισαγωγή στη Θεωρία της Μετάφρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Λάμπρου, Δ. Δ. (2017). «Προσεγγίσεις διδακτικής της μετάφρασης στην εγχώρια βιβλιογραφία». 6^η *Συνάντηση Ελληνόφωνων Μεταφρασεολόγων. Η μεταφρασεολογική έρευνα και η μεταφραστική πρακτική στον ελληνόφωνο χώρο*. Διαθέσιμο στο: http://echo.frl.auth.gr/6th_trad_congress/images/praktika/lamprou.pdf (14.04.2021).

Λουπάκη, Ε. (2013). «Η θέση της ορολογίας στο μάθημα της Μετάφρασης Γενικών Κειμένων». *ΕΛΕΤΟ. Πρακτικά του 9ου συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»*. Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. 146-156. Διαθέσιμο στο: http://www.eleto.gr/download/Conferences/9th%20Conference/Papers-and-speakers/9th_10-24-29_LoupakiElpida_Paper_V03.pdf (14.04.2021).

Παριανού, Α. (2010). «Διδακτική της ειδικής μετάφρασης: λειτουργική προσέγγιση και περιφερειακές γλώσσες». Ε. Λάμπρου & Γ. Φλώρος (Επιμ.). *Η Διδακτική της μετάφρασης στον ελληνόφωνο χώρο: Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. 95-114.

8. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Ο όρος Μηχανική στις διάφορες εκφάνσεις του

Επαμεινώνδας Σιδηρόπουλος

Ομότιμος καθηγητής ΑΠΘ
nontas@topo.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο παρών συγγραφέας έχει ήδη παρουσιάσει σε προηγούμενα Συνέδρια της ΕΛΕΤΟ εργασίες με αντικείμενο τις χρήσεις και καταχρήσεις του όρου Μηχανική, πάντα μέσα στα πλαίσια των γνωστικών πεδίων που καλλιεργεί η κοινότητα των μηχανικών. Στην παρούσα εργασία διαπιστώνεται ότι η χρήση του εν λόγω όρου έχει κατά πολύ υπερβεί τα όρια αρμοδιότητας των μηχανικών και έχει επεκταθεί σε ευρύτατο φάσμα τόσο θετικών, όσο και θεωρητικών ή ανθρωπιστικών επιστημών. Σε όλες τις περιπτώσεις διατηρούνται τα προβλήματα που υπάρχουν με την απόδοση του όρου engineering σε αντιπαράθεση με τον όρο mechanics.

Κατ' αρχήν εξετάζεται η απόδοση σημασιών στη λέξη «μηχανική» σε λεξικά της Νεοελληνικής και αντίστοιχα στη λέξη “mechanics” σε λεξικά της Αγγλικής. Στη συνέχεια γίνεται ανασκόπηση της χρήσης των όρων “mechanics” και “engineering” σε ένα φάσμα επιστημών που περιλαμβάνει κλάδους που τείνουν να καθιερωθούν στα ελληνικά ως Περιβαλλοντική Μηχανική, Γενετική Μηχανική, Εμβιομηχανική, Χρηματοοικονομική Μηχανική, Κοινωνική Μηχανική, Εθνοτική Μηχανική. Παρατηρείται και σχολιάζεται η συγχώνευση στον όρο Μηχανική δύο διαφορετικών εννοιών (Mechanics και Engineering), με αποτέλεσμα την αμφίσημη ονομασία διακριτών επιστημονικών περιοχών. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον φαινόμενο μεταφοράς από ένα πρωταρχικό γνωστικό πεδίο σε πλειάδα άλλων με ταυτόχρονη διατήρηση της αρχικής παθογένειας.

Η μεταφορά του διδύμου mechanics – engineering σε νέα επί μέρους αντικείμενα αντανακλά την αλληλεπίδραση των επιστημών και επιβεβαιώνει την ενότητα της επιστήμης με την συντρέχουσα μεταφορά ενιαίας ορολογίας. Εντείνεται συνεπώς η ανάγκη για προσαρμογή της ελληνικής ορολογίας στο πρόβλημα της απόδοσης ειδικά του όρου engineering. Ο γράφων έχει προτείνει τον όρο Μηχανευτική. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η άποψη ότι η καταλληλότητα του τελευταίου αυτού όρου αναδεικνύεται εμφαντικότερα για τα πεδία των ανθρωπιστικών και βιολογικών επιστημών και συνεπώς προτείνεται η ενιαία υιοθέτησή του για όλα τα σχετικά επιστημονικά πεδία.

**9. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**Το επιστημονικό επίθημα *-ίν(η)* στην ονοματολογία των πρωτεϊνικών
αμινοξέων**

Αηδόνα Λαυκαρίδου, Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΑΠΘ
aidonalt@lit.auth.gr

Ομότιμη καθηγήτρια ΑΠΘ
ansym@lit.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται η συστηματική παρουσίαση του επιστημονικού επιθήματος *-ίνη*, που χρησιμεύει στη Βιοχημεία για τη δήλωση του ονόματος των πρωτεϊνικών αμινοξέων του οργανισμού (π.χ. *βαλίνη*, *σερίνη*).

Στην εισαγωγή περιγράφεται σε αδρές γραμμές ο ρόλος και η δράση των πρωτεϊνικών αμινοξέων στον οργανισμό, καθώς και τα εργαλεία άντλησης υλικού για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας.

Ακολουθεί η ετυμολόγηση των ονομασιών, σημαντικό προστάδιο πριν τη συγχρονική εξέταση του επιστημονικού επιθήματος *-ίνη*.

Στη συνέχεια, επιχειρείται η συστηματική ανάλυση του επιθήματος, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της Κατασκευαστικής Μορφολογίας της Danielle Corbin και την εφαρμογή του στην ελληνική.

Με βάση τη συγκεκριμένη ανάλυση προκύπτει ότι το επίθημα *-ίνη* χρησιμεύει στο να κατασκευάζει τους όρους για την ονομασία δεκαεπτά από τα είκοσι πρωτεϊνικά αμινοξέα εφαρμοζόμενο σε βάση είτε ουσιαστικό (π.χ. *κυστεΐνη* Οβ: κύστις), είτε ουσιαστικοποιημένο επίθετο (π.χ. *λευκίνη* Εβ: λευκός). Με βάση τη σημασία τους, τα ουσιαστικά βάση (Οβ) χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: είτε δηλώνουν το σημείο / μέρος όπου για πρώτη φορά απομονώθηκε το εκάστοτε αμινοξύ (π.χ. *ασπαραγγίνη* Οβ: *asparagus*, *γλουταμίνη* Οβ: *γλουτένη*), είτε δηλώνουν ένα βασικό χαρακτηριστικό στη δομή ή δράση του ίδιου του πρωτεϊνικού αμινοξέος (π.χ. *γλυκίνη* Εβ: γλυκός, *λυσίνη* Οβ: λύσις). Οι εν λόγω ονομασίες εισάγονται στην ελληνική ως δάνεια. Το επίθημα *-ίνη* ανάγεται ετυμολογικά στο αρχαιοελληνικό επίθημα *-ινος* / *-ίνη* / *-ινο*. Κατά την ενσωμάτωσή του στην ελληνική ορολογία, δεν παρατηρείται το φαινόμενο της επανανάληψης, όπως σε πλήθος άλλων επιστημονικών επιθημάτων.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Βάρβογλης, Α. (2005). *Επίτομη Οργανική Χημεία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.

Βάρβογλης, Α. (2014). *Ετυμολογικό Λεξικό Χημικών Όρων, Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ονοματολογίας & Ορολογίας της Χημείας*, Αθήνα.

<http://www.chem.uoa.gr/?p=6979&lang=el>

Berg J., Tymoczko J. & Stryer L. (2006). *Βιοχημεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.

Corbin D. (1987). *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, Septentrion 1991.

Γκιμήσης Α. (2014). Ονοματολογία στην Οργανική Χημεία, *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ονοματολογίας & Ορολογίας της Χημείας*, Αθήνα.

Rey A. (1992) *Dictionnaire historique de la langue française*, Παρίσι, Dictionnaires Le Robert, 2 τόμοι.

Χαραλαμπίδης Χρ. (επιμ.) (2014) *Χρηστικό Λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας*, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών.

**10. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**Η νομική και η οικονομική ορολογία δικαιοπραξιών στην Κέρκυρα
κατά τον Ύστερο Μεσαίωνα και τους Νεότερους Χρόνους**

Φωτεινή Καρλάφτη-Μουρατίδη

Μέλος Ε.Δι.Π. Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών
του Ιονίου Πανεπιστημίου
fkarlafti@ionio.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση βασίζεται σε μελέτη που περιλαμβάνει αναζήτηση, εντοπισμό, αποδελτίωση, ανάλυση και επεξεργασία των νομικών και των οικονομικών όρων συμβολαιογραφικών πράξεων Κερκυραίων νοταρίων, οι οποίες αφορούν: συμβάσεις εργασίας, συμβάσεις έργου, συστάσεις εταιρειών, αστικές και αγροτικές μισθώσεις, αγοραπωλησίες, δάνεια, συστάσεις υποθήκης, διακανονισμούς χρεών, εξοφλητικές πράξεις, λήξεις οικονομικών συνδιαλλαγών, πληρεξούσια, προικώα συμβόλαια, διαθήκες, κληροδοτήματα, καταπιστεύματα κ.ά. (15ος -19ος αι.). Η νομική και η οικονομική ορολογία της υπό εξέταση περιόδου εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λαμβανομένων υπόψη των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών συνθηκών στα Ιόνια Νησιά κατά την ίδια περίοδο.

Στην εν λόγω εισήγηση, θα αναδειχθούν οι επικρατούσες λεξιλογικές επιλογές στο χώρο του δικαίου και της οικονομίας, οι οποίες προέρχονται αφενός από το κυρίαρχο λατινογενές δικαιοτικό λεξιλόγιο και αφετέρου από τη λόγια ελληνική παράδοση, ενώ θα επιχειρηθούν ταυτοποιήσεις με τη σύγχρονη νομική και οικονομική ορολογία. Μεταξύ δε άλλων, θα επιχειρηθούν ετυμολογικές προσεγγίσεις, εννοιολογικές διαφοροποιήσεις, μορφολογικές εξελίξεις και παγιώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, θα αναλυθεί και θα κωδικοποιηθεί το νομοτυπικό των κατηγοριών των δικαιοπραξιών, τα *essentialia*, *naturalia* και *accidentalialia negotii*, δηλαδή τα στοιχεία που αφορούν τα συμβαλλόμενα μέρη, το αντικείμενο της δικαιοπραξίας, τις διαλυτικές και τις αναβλητικές αιρέσεις, τις επιπλέον ρήτρες, καθώς και τις αντίστοιχες κυρώσεις (χρηματικά πρόστιμα, τόκοι υπερημερίας, ποινικές ρήτρες, αναγκαστική εκτέλεση-εκποίηση), στοιχεία τα οποία αναδεικνύουν το δικαιοτικό και το οικονομικό καθεστώς στον εξεταζόμενο χώρο και χρόνο.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Boerio G., *Dizionario del dialetto veneziano*, Βενετία 1867.

ΓΑΣΠΑΡΗΣ Χ., «Η γλώσσα της βενετικής γραφειοκρατίας. Η αντιπαράθεση λατινικής και ελληνικής γλώσσας στη μεσαιωνική Κρήτη (13ος-15ος αι.)», *Σύμμεικτα* 9 (1994) 141-156.

ΧΑΤΖΑΚΗΣ Ι., *Περίγραμμα Ιστορίας του Μεταβυζαντινού Δικαίου του Λατινοκρατούμενου Ελληνισμού. Τα λατινικά, ιταλικά και γαλλικά κείμενα* [Πραγματεία της Ακαδημίας Αθηνών, τ. 65], Αθήνα 2012.

ΧΥΤΗΡΗΣ Γ., *Κερκυραϊκό γλωσσάρι*, Κέρκυρα 1992.

11. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Λεξικογραφικά και νομικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη σύνταξη δίγλωσσων λεξικών νομικής ορολογίας

Μιχάλης Πολίτης

Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΓΜΔ Ιονίου Πανεπιστημίου
politis@ionio.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της ανακοίνωσής μας προτιθέμεθα να προβούμε σε συγκριτική προσέγγιση δύο σύγχρονων γαλλοελληνικών λεξικών νομικών όρων (*Γαλλο-ελληνικό και ελληνο-γαλλικό λεξικό νομικών όρων* των Εκδόσεων της Νομικής Βιβλιοθήκης και το *Γαλλοελληνικό λεξικό νομικών όρων και εκφράσεων* του Πέτρου Μάλιακα), με σκοπό να αναδείξουμε ότι παρά τις όποιες καταρχήν ομοιότητές τους ως προς το περιεχόμενό τους, οι ομοιότητες αυτές δεν συνιστούν απαραίτητα προσβολή πνευματικών ή συγγενικών δικαιωμάτων των παραγωγών τους, ακόμη κι αν πολλοί όροι και η μετάφρασή τους συμπίπτουν στα δύο λεξικά.

Η παρουσίασή μας θα περιλαμβάνει τέσσερις ενότητες:

Στην πρώτη ενότητα προτιθέμεθα να προβούμε σε συνοπτική παρουσίαση της νομοθεσίας η οποία διέπει την κατασκευή βάσεων δεδομένων και δη βάσεων ορολογίας ή λεξικών όρων και επί της οποίας θα βασιστεί η επιχειρηματολογία μας.

Στη δεύτερη ενότητα προτιθέμεθα να επικεντρωθούμε σε ζητήματα λεξικογραφικού σχεδιασμού των συντακτών των δύο λεξικών. Με βάση τα συμπεράσματά μας θα τεκμηριώσουμε ότι η διαφοροποίηση των στρατηγικών επιλογών των συντακτών συνιστά το βασικό επιχείρημα μη προσβολής πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων.

Στην τρίτη ενότητα προτιθέμεθα να εστιάσουμε σε ζητήματα επιλογής των λημμάτων και συγκρότησης του λημματολογίου. Από τη συστηματική ανάλυσή του λημματολογίου προκύπτει ότι οι συντάκτες χρησιμοποίησαν λίγο πολύ τις ίδιες πηγές για να αντλήσουν όρους, αλλά παρ' όλα αυτά υπάρχουν αρκετές διαφοροποιήσεις στις επιλογές τους.

Στην τέταρτη ενότητα προτιθέμεθα να προβούμε σε συγκριτική ανάλυση της εσωτερικής δομής των λημμάτων με σκοπό να αναδείξουμε ότι υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές, οι οποίες οφείλονται στις διαφορετικές στρατηγικές προσεγγίσεις των συντακτών.

Πηγές:

1. Συλλογικό, *Γαλλο-ελληνικό και ελληνο-γαλλικό λεξικό νομικών όρων*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013
2. Μάλιακας Πέτρος, *Γαλλοελληνικό λεξικό νομικών όρων και εκφράσεων*, αυτοέκδοση, Αθήνα, 2007

Βιβλιογραφία

Cornu Gérard, *Linguistique juridique*, Montchrestien, Paris, 1990

Cornu Gérard, *Vocabulaire juridique*, PUF, Paris, 2020

Gouadec Daniel, *Terminologie : constitution des données*, AFNOR, 1991

Pavel Silvia et Nolet Diane, *Précis de terminologie*, Bureau de la traduction, Ministre des Travaux publics et Services gouvernementaux Canada, 2001

Jougleux Philippe, *Ευρωπαϊκό Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2020

12.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Θησαυρός για την τεκμηρίωση των ελληνικών λαογραφικών εκθεμάτων στο πλαίσιο του σημασιολογικού ιστού

Βασιλική Μουτζούρη, Στέλλα Μαρκαντωνάτου, Κατερίνα Τοράκη, Παναγιώτης Μίνος,
Άννα Βακαλοπούλου

¹ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΔΠΜΣ "Γλωσσική Τεχνολογία" ΕΚΠΑ, vasiliki.moutzouri96@gmail.com

² Υπολογιστική γλωσσολόγος, Διευθύντρια Ερευνών ΙΕΛ/Ε.Κ. «Αθηνά», marks@athenarc.gr

³ Μηχανικός-βιβλιοθηκονόμος, επιστημονική συνεργάτιδα ΙΕΛ/Ε.Κ. «Αθηνά», toraki@tee.gr

⁴ Μηχανικός γλωσσικής τεχνολογίας, επιστημονικός συνεργάτης ΙΕΛ/Ε.Κ. «Αθηνά», pminos@gmail.com

⁵ Λεξικογράφος, επιστημονική συνεργάτιδα ΙΕΛ/Ε.Κ. «Αθηνά», avacalop@athenarc.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα λαογραφικά μουσεία συμβάλλουν στη συγκρότηση της πολιτισμικής ταυτότητας του παρόντος ως τόποι εναπόθεσης της κοινωνικής και συλλογικής μνήμης (Μπάδα, 2003). Έχουν υπάρξει συστηματικές προσπάθειες για την ανάπτυξη λεξιλογίων/θησαυρών για τα λαογραφικά μουσεία, όπως ο Art and Architecture Thesaurus (AAT, Harping, 2010) και το, μικρής κάλυψης, ιεραρχικό λεξιλόγιο «Τρισδιάστατα αντικείμενα-Έργα τέχνης» του ΕΚΤ. Ένας ευρείας κάλυψης θησαυρός είναι αναγκαίος για την συστηματική τεκμηρίωση των ελληνικών λαογραφικών εκθεμάτων και την ακριβή ή μετά από εναρμόνιση σύνδεσή τους με διεθνείς θησαυρούς (π.χ. AAT) και αποθετήρια (π.χ. Europeana) μέσω του σημασιολογικού ιστού.

Ο πόρος που αναπτύξαμε περιλαμβάνει υλικό που συλλέχθηκε την τελευταία δεκαπενταετία από τις ιστοσελίδες των: Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας, Λαογραφικό Μουσείο Κοζάνης, Κοργιαλένιο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο. Περιέχει έως τώρα 269 έννοιες από το σημασιολογικό πεδίο των αντικειμένων οικιακής και επαγγελματικής χρήσης, ταξινομημένες σε πολυϊεραρχικό σύστημα βάσει κληρονομικότητας. Για κάθε έννοια παρέχεται μια βασική περιγραφή, σε ποιο μουσείο εντοπίζονται στιγμιότυπα της έννοιας, η χρήση τους, το υλικό κατασκευής και άλλες σχετικές πληροφορίες, καθώς και φωτογραφίες όπου ήταν δυνατόν. Η ιεράρχηση των εννοιών στον ελληνικό θησαυρό ακολούθησε την αντίστοιχη του θησαυρού AAT, με τον οποίο συνδέθηκε στο πλαίσιο δημιουργίας συνδεδεμένων δεδομένων (Bizer et al., 2011).

Εδώ παρουσιάζουμε τα ερωτήματα που ανέδειξε η προσπάθεια αυτή καθώς και τις απαντήσεις που υιοθετήσαμε. Οι δυσκολίες αφορούσαν την επιλογή κατάλληλης ορολογίας, την τεκμηρίωση των κοινών στα τρία μουσεία αντικειμένων, τη δυσκολία δόμησης και επιλογής φασετών ιεράρχησης των εννοιών, την απόδοσή τους στην αγγλική και την αντιστοίχιση με τον AAT. Ενδεικτικά, στον ελληνικό θησαυρό ο *μαστραπάς* τεκμηριώνεται ως *δοχείο κατανάλωσης*, ως *δοχείο πλυσίματος* και ως *χάλκωμα*. Επειδή στον AAT η έννοια *χαλκώματα* δεν υπάρχει, στον δικό μας θησαυρό επιτρέπουμε η έννοια *μαστραπάς* (που αντιστοιχεί στην έννοια *rannikin* του AAT) να έχει γονική έννοια και τα *χαλκώματα*, επιλέγουμε δηλαδή τη δυνατότητα προσθήκης νέων ιεραρχιών για την ελληνική εφαρμογή.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Bizer, C., Heath, T., & Berners-Lee, T. (2011). Linked data: The story so far. In *Semantic services, interoperability and web applications: emerging concepts* (pp. 205-227). IGI global.

Harping, P. (2010). Introduction to controlled vocabularies. *Terminology for Art, Architecture, and Other Cultural Works*. Los Angeles: Getty Research Institute.

Μπάδα, Κ. (2003). Πανεπιστημιακά μουσεία και συλλογές του λαϊκού πολιτισμού: Το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. *Εθνογραφικά*, 12–13, 141–152.

Τρισδιάστατα Αντικείμενα και Έργα Τέχνης. Ενιαίο Σύστημα Σημασιολογικών Λεξιλογίων, ΕΚΤ. <https://www.semantics.gr/authorities/vocabularies/ekt-item-types/trisdiastata-antikeimena--erga-technhs>.

13. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Οι όροι «πρόσφυγας», «μετανάστης» και «λαθρομετανάστης» στο Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένων Ερωτήσεων της Βουλής των Ελλήνων

Αφροδίτη Γιοβάνη, Γιώργος Μικρός, Παναγιώτης Γ. Κριμπάς, Φώτης Φυσιλής

Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο La
Laguna, Ισπανία
afroditigiovani@gmail.com

Καθηγητής
Hamad Bin Khalifa
University (HBKU)
GMikros@hbku.edu.qa

Αναπλ. Καθηγητής
Δημοκρίτειου
Πανεπιστημίου Θράκης
pkrimpas@bscc.duth.gr

Προϊστάμενος Τμήματος
Επιστ. Τεκμηρίωσης και
Εποπτείας, Επιστ. Υπηρεσία,
Βουλή των Ελλήνων
fotis@fitsilis.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τους όρους «πρόσφυγας», «μετανάστης» και «λαθρομετανάστης» χρησιμοποιώντας το Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένων (ΗΣΚ) των Ερωτήσεων της Βουλής. Το συγκεκριμένο ΗΣΚ αποτελείται από όλες τις ερωτήσεις που κατατέθηκαν στην ΙΣΤ κοινοβουλευτική περίοδο της Βουλής των Ελλήνων (5 Φεβρουαρίου - 28 Αυγούστου 2015). Το ΗΣΚ περιλαμβάνει συνολικά 4.499 ερωτήσεις με συνολικό μέγεθος 1.668.605 λέξεων.

Η ανάλυση του ΗΣΚ βασίστηκε σε εργαλεία Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (NLP) όπως το Sketch Engine, τα Voyant Tools καθώς και μια σειρά από εξειδικευμένα εργαλεία εξόρυξης κειμενικής πληροφορίας για να ανασύρουμε το λεξικό προφίλ για τα λήμματα «πρόσφυγας», «μετανάστης» και «λαθρομετανάστης». Ο απώτερος στόχος είναι να κατανοήσουμε τις γραμματικές σχέσεις και τις συγκεκριμένες λεξικές συνάψεις για καθένα από αυτά τα λήμματα και να προσφέρουμε ενδείξεις για την σημασιολογική τους προσωδία, την τάση δηλ. να εμφανίζονται συστηματικά είτε με θετική είτε με αρνητική σημασία. Η συγκεκριμένη ανάλυση επεκτείνεται και στην χρήση τους στην νομική ορολογία, συγκρίνοντας τα εμπειρικά ευρήματα με υπάρχοντα λεξικά και σχετικές ορολογικές βάσεις και μελέτες.

Μια άλλη παράμετρος της έρευνάς μας σχετίζεται με την συσχέτιση των συγκεκριμένων όρων με τις διαφορετικές παραμέτρους χρήσης τους ανάλογα με το πολιτικό κόμμα που τους χρησιμοποιεί (Mudde, 2007). Η ιδεολογικοποίηση της συζήτησης για την μετανάστευση στην Ευρώπη και όχι μόνο, παράγει δημόσιο λόγο που περιλαμβάνει ριζικά διαφορετικά συμφραστικά περιβάλλοντα που κινούνται στα δύο άκρα της συναισθηματικής πολικότητας (Heidenreich et al. 2020). Για τον λόγο αυτό εκτός των σημασιολογικών προσωδίων εξετάζουμε ανά κόμμα την συναισθηματική πολικότητα χρησιμοποιώντας μοντέλο αυτόματης ανάλυσης κειμενικού συναισθήματος (Markopoulos et al. 2015). Τα πορίσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν ότι η ιδεολογική πόλωση αντανακλάται στο σημασιολογικό φορτίο των ερευνώμενων όρων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Heidenreich, T., Eberl, J.-M., Lind, F., & Boomgaarden, H. (2020). Political migration discourses on social media: a comparative perspective on visibility and sentiment across political Facebook accounts in Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(7), 1261-1280. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2019.1665990>

Markopoulos, G., Mikros G., K., Iliadi, A., & Lontos, M. (2015). Sentiment Analysis of Hotel Reviews in Greek: A Comparison of Unigram Features. In V. Katsoni (Ed.), *Cultural Tourism in a Digital Era* (pp. 373-383). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-15859-4_31

Mudde, C. 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Fitsilis, F., Saalfeld, T., & Schwemmer, C. (2017). [Content Reconstruction of Parliamentary Questions](#). *SCIECONF Proceedings, 26-30 June 2017*, 5(1), 107-112.

14. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Σύνταξη Γερμανοελληνικού Λεξικού 0,5 εκ. όρων με κύρια πηγή την ΙΑΤΕ

Σπύρος Δόικας

Μεταφραστής
translatum@translatum.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πολύγλωσση βάση δεδομένων της ΙΑΤΕ, προϊόν συγχώνευσης προγενέστερων βάσεων άνευ τυπολογίας, πόσο μάλλον με κοινή τυπολογία, αποτελεί ένα ετερογενές σύμφυρμα όρων που απαιτεί εκτενή και δραστική επιμέλεια, τόσο σε επίπεδο μεμονωμένης γλώσσας, όσο και σε επίπεδο διαγλωσσικών ισοδυναμιών οι οποίοι πολλές φορές πρέπει να επαναπροσδιοριστούν στις δίγλωσσες αντιστοιχίσεις. Στην παρούσα εργασία περιγράφεται η εξαγωγή της βάσης και η δημιουργία ενός γερμανοελληνικού λεξικού έχοντας την εν λόγω βάση ως κύρια πηγή, καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν τόσο σε επίπεδο μεμονωμένης γλώσσας όσο και σε επίπεδο ισοδυναμιών. Μια γενική ταξινόμηση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν:

1. Πολλοί γερμανικοί όροι εμφανίζονται με διφθόγγους αντί για umlaut (π.χ. «ae» αντί για «ä»)
2. Γερμανικοί όροι ουσιαστικά ταυτόσημοι όπου στη μία περίπτωση χρησιμοποιείται «ß» και στην άλλη «ss» με διαφορετικές αποδόσεις
3. Εσφαλμένη χρήση πεζοκεφαλαίων σε γερμανικούς όρους με αποτέλεσμα π.χ. ουσιαστικά να ξεκινάνε με πεζό και ρήματα ή επίθετα με κεφαλαίο
4. Αποδόσεις γερμανικών όρων με εσφαλμένο μέρος του λόγου στα ελληνικά
5. Αποδόσεις γερμανικών όρων με ελλιπή μεταφορά οροστοιχείων στα ελληνικά ή το αντίστροφο, δηλαδή υπομετάφραση ή υπερμετάφραση
6. Διαφορετικές αποδόσεις γερμανικών όρων που παρουσιάζουν πολυτυπία (συνηθέστερα διτυπία) όσον αφορά τη χρήση μίας λέξης ή δύο λέξεων με χρήση παύλας (Einzylindermotor / Einzylinder-Motor)
7. Επιμόλυνση της γερμανικής βάσης με πολυάριθμους αμετάφραστους όρους τρίτων γλωσσών όπως αγγλικούς και γαλλικούς
8. Χρήση συνεχόμενων κεφαλαίων (π.χ. για κύρια ονόματα, «CHARCOT Gelenk»)
9. Τυπογραφικά/Κατεστραμμένοι χαρακτήρες («angeschlagenes Ai»)
10. Απουσία διακριτικών («Orumpe»)
11. Κομμένες λέξεις («nfuhr oder Ausfuhr»)
12. Σχόλια που εμφανίζονται ως όροι

Για τη δημιουργία του λεξικού δημιουργήθηκε ένα σενάριο ενεργειών (script) το οποίο δημιουργεί ξεχωριστές στήλες για κάθε γλώσσα και ακρωνύμια γλώσσας και μετά την επιμέλεια ένα σενάριο ενεργειών που έκανε συγχώνευση των διπλότυπων όρων για το συγκεκριμένο γλωσσικό ζεύγος.

Όταν ολοκληρώθηκε η επεξεργασία έγινε εισαγωγή του λεξικού σε διαδικτυακή εφαρμογή ελεύθερης αναζήτησης.

**15. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Αποδελτίωση ειδικής ορολογίας στο πλαίσιο συνεργασίας TermCoord και Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας

Σταύρος Τσάτσης, Ζωή Προδρόμου

Φοιτητής του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης
και Διερμηνείας Ιονίου Πανεπιστημίου
stavrostsasis98@gmail.com

Φοιτήτρια του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης
και Διερμηνείας Ιονίου Πανεπιστημίου
zoiprodrromou99@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Μονάδας Ορολογίας της Γενικής Μετάφρασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (TermCoord) με επικεφαλής τον προϊστάμενο του Τμήματος Συντονισμού Ορολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Ροδόλφο Μασλία και του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, αποτέλεσε αφορμή για την εκπόνηση των πτυχιακών μας εργασιών. Οι εργασίες συνίστανται στην δημιουργία ειδικών φορολογικών γλωσσαρίων, με όρους που προέρχονται ύστερα από εκτενή μελέτη κειμένων του Φορολογικού Δικαίου του Γαλλικού Κράτους και την αποδελτίωσή τους. Κάθε εργασία αποτελείται από είκοσι δελτία καταχώρησης όρων από την προαναφερθείσα θεματολογία. Σκοπός μας κατά τη διάρκεια της συγγραφής υπήρξε η εύρεση και μελέτη όρων που είτε χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης για την ορθότερη κατανόησή τους, είτε απουσιάζουν από την ηλεκτρονική πλατφόρμα της βάσης δεδομένων ορολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης IATE (Interactive Terminology for Europe) καθώς αποτελεί μια ηλεκτρονική βάση που χρησιμοποιείται καθημερινά από χιλιάδες μεταφραστές, διερμηνείς, οικονομολόγους, νομικούς αλλά από τον καθένα μας που έρχεται σε επαφή με κείμενα που εμπεριέχουν ειδική ορολογία.

Με παρότρυνση του επιβλέποντα καθηγητή μας, κ. Μιχάλη Πολίτη, αποφασίσαμε να αποστείλουμε την παρούσα αίτηση ώστε να μας δοθεί η ευκαιρία να παρουσιάσουμε τις ερευνητικές εργασίες μας, τις κοινές αλλά και επιμέρους δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε, την ακριβή μεθοδολογία που ακολουθήσαμε καθώς και να αναδείξουμε τη συμβολή της αποδελτίωσης όρων και τη δημιουργία γλωσσαρίων στη βαθύτερη κατανόηση ενός επιστημονικού κειμένου.

Πηγές:

-Code général des impôts (annexe 1-4). Ανακτήθηκε από:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577

-IATE («Interactive Terminology for Europe» – Διαδραστική ορολογία για την Ευρώπη, iate.europa.eu/home)

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

-Gouadec D. (1990). *Terminologie : constitution des données*. Παρίσι: Εκδόσεις AFNOR

-Κεραμίδας, Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.

-Cornu, G. (2007). *Vocabulaire juridique*. Παρίσι: Presses Universitaires de France - P.U.F.

-Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. (Το CNRTL συγκεντρώνει, σε μια ενιαία πύλη, ένα σύνολο μηχανογραφημένων γλωσσικών πόρων και εργαλείων επεξεργασίας γλωσσών)
<https://www.cnrtl.fr>)

-BourseReflex. (Ηλεκτρονική πύλη χρηματοοικονομικών και οικονομικών πληροφοριών,
<http://www.boursereflex.com/>)

**16. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Αποδελτίωση ειδικών όρων για τον εμπλουτισμό της πολύγλωσσης βάσης ορολογίας ΙΑΤΕ

Κωνσταντίνα Λένα

Φοιτήτρια του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μεταφράσης και Διερμηνείας
του Ιονίου Πανεπιστημίου
b3.lena@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Τμήματος Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου με τη Διεύθυνση Ορολογίας της ΕΕ (TermCoord), κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2019/20 δημιουργήθηκαν ομάδες από τις φοιτήτριες του γερμανικού Τμήματος που ανέλαβαν την εκπόνηση ομαδικών δίγλωσσων γλωσσαρίων (στο ζεύγος γλωσσών ελληνικά/γερμανικά). Η ομάδα μου ανέλαβε την εύρεση και τη μετάφραση όρων που αφορούσαν τον ιατρικό κλάδο και συγκεκριμένα αυτόν της «Δωρεάς οργάνων». Απώτερος σκοπός της έρευνας ήταν ο εμπλουτισμός της πολύγλωσσης βάσης ορολογίας του ΙΑΤΕ. Για την υλοποίηση της έρευνας ήταν απαραίτητη η αναζήτηση γερμανικών όρων που δεν είχαν μεταφραστεί στα ελληνικά, καθώς και η έρευνα αξιόπιστων πηγών και συγκεκριμένων που υποβοηθούν την πιστή και εύστοχη μετάφραση του εκάστοτε όρου.

Ο λόγος για τον οποίο επιθυμώ να εισηγηθώ στο «13^ο Συνέδριο» που αφορά την «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» το Νοέμβριο του 2021 είναι να παραθέσω τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας της διγλωσσικής αντιστοίχισης, τους προβληματισμούς και τις πιθανές δυσκολίες που αντιμετώπισα σε προσωπικό επίπεδο. Θα ήθελα να παραθέσω τα κριτήρια με τα οποία αναζήτησα τους ορολογικούς πόρους και τα διαδικτυακά εργαλεία που με βοήθησαν στην εκπόνηση της μετάφρασης των όρων. Τέλος, σημαντικό θα ήταν να επισημανθεί κατά τη διάρκεια της ανακοίνωσης η χρησιμότητα της ύπαρξης και του εμπλουτισμού των βάσεων ορολογίας για τον κλάδο της μετάφρασης, καθώς επίσης και η χρήση της τεχνολογίας για τον εκσυγχρονισμό της μεταφραστικής διαδικασίας.

Πηγές:

- *IATE (Interactive Terminology for Europe-Διαδραστική Ορολογία για την Ευρώπη, <https://iate.europa.eu/home>)*
- *Franz Eggert, (2017). "Intensivstation und ambulante Intensivpflege." Ανακτήθηκε από: <https://www.springerpflege.de/intensivstation/ausserklinische-intensivpflege/intensivstation-ueberwachung-therapie-und-pflege-/15286164>*
- *Fuat S. Oduncu, (2003). Transplantation, Organengewinnung und -allokation. Ανακτήθηκε από: https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=UyM6vhfY5PkC&oi=fnd&pg=PA15&dq=transplantation&ots=UqxfB5k-TN&sig=lhr6D1Ls_my3cDt4t4UMN_zHaqY&redir_esc=y#v=onepage&q=transplantationen&f=false*
- *Hugo Van Aken, (2001). Intensivmedizin. Ανακτήθηκε από: https://books.google.gr/books?id=TCKlB2i1DssC&pg=PA1477&lpg=PA1477&dq=intensivmedizin+organtransplantation&source=bl&ots=bA5lCKkq51&sig=ACfU3U0zx7HDxOBoEXuqJi9pWQ6aKHvd_g&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwi2yoPY56rhAhWM6aYKHdCwB40Q6AEwDHoECACQAQ#v=onepage&q=intensivmedizin%20organtransplantation&f=false*
- *Mansky, Thomas, Nimptsch, Ulrike, Cools, Andre, Hellerhoff, Friedhelm. German Inpatient Quality Indicators. Version 4.0. - Band 4. Ανακτήθηκε από: https://books.google.gr/books?id=2AqOCQAQBAJ&pg=SL2-PA200&dq=autotransplantat&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwi0_4m6s-PmAhUaGsAKHfptCAQQ6AEINzAB#v=onepage&q=autotransplantat&f=false*
- *Robert Pfitzmann, Peter Neuhaus, & Roland Hetzer (2001). Organtransplantation, Transplantation thorakaler und abdominaler Organe. Ανακτήθηκε από:*

https://books.google.gr/books?id=QZgiAAAQBAJ&pg=PA3&hl=el&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false

- *Walter de Gruyter GmbH & Co KG. Chirurgie. Ανακτήθηκε από: <https://books.google.gr/books?id=Q0iHDwAAQBAJ&pg=PA238&dq=autogene+transplantation&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwj3vtyQ7uTmAhV2wsQBHfAHBr4Q6AEITTAE#v=onepage&q=autogene%20transplantation&f=false>*

Βιβλιογραφία:

- *Pons* (Διαδικτυακό Λεξικό, <https://el.pons.com/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC%CF%86%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7>)
- *Duden* (<https://www.duden.de/>)
- *Langenscheidt* (<https://en.langenscheidt.com/>)

**17. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Κτίζοντας ορολογικούς πόρους στην ΕΒΕ: συν-δημιουργώντας ορολογική πολιτική

Άννα Μάστορα, Αγγελική Δημητρομανωλάκη

Δρ. Βιβλιοθηκονομίας
Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
amastora@nlq.gr

Φιλολόγος, MSc, MA
Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
adimit@nlq.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ) αποτελεί βασικό φορέα διαχείρισης ορολογίας, ενώ -λόγω του θεσμικού ρόλου και των αρμοδιοτήτων της- αποτελεί εξίσου σημαντικό παράγοντα και για την ανάπτυξη ορολογικών πόρων. Οι αποφάσεις της ΕΒΕ σε θέματα ορολογίας επηρεάζουν τόσο την εσωτερική λειτουργία της, όσο και τους φορείς που είναι αποδέκτες των πολιτικών που διαμορφώνει.

Με βάση τα παραπάνω και με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ορολογικής πολιτικής στην ΕΒΕ, ξεκίνησε η προσπάθεια χαρτογράφησης των ορολογικών αναγκών του φορέα και αποτύπωσης του υφιστάμενου μοντέλου διαχείρισης όρων. Η προκαταρκτική καταγραφή των αναγκών κατέδειξε την υπάρχουσα ποικιλομορφία στη διαχείριση των όρων και κατέστησε σαφή τη σημασία ανάπτυξης ορολογικής πολιτικής.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η εργασία για την ανάπτυξη ορολογικών πόρων που εκπονήθηκε σε δύο φάσεις: σχεδιασμός υποδομής, υλοποίηση και δημιουργία συγκεκριμένου ορολογικού πόρου. Το ζητούμενο ήταν ο σχεδιασμός μίας υποδομής που ανταποκρίνεται στις ορολογικές ανάγκες και συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση της ορολογίας. Επιπλέον, θεωρήθηκε απαραίτητο η υποδομή να είναι επεκτάσιμη ώστε να καλύπτει την ανάπτυξη διαφορετικού εύρους ορολογικών πόρων και νέες ορολογικές ανάγκες. Για τον σχεδιασμό της υποδομής υιοθετήθηκε η μεθοδολογία της Ορολογίας, καθώς πρόκειται για εννοιολογική προσέγγιση που εστιάζει στις σχέσεις μεταξύ εννοιών και όρων.

Στην πιλοτική φάση υλοποίησης αξιοποιήθηκε η υποδομή για τη δημιουργία γλωσσαρίου με όρους που χρησιμοποιούνται στις ψηφιακές υπηρεσίες της ΕΒΕ. Αρχικά αναγνωρίστηκαν οι έννοιες που συνδέονται με τις ψηφιακές υπηρεσίες, έγινε βασική αποτύπωση ιεραρχικών και συσχετικών σχέσεων, χαρτογραφήθηκαν οι όροι που εμφανίζονται σε διαφορετικές πηγές της ΕΒΕ, έγινε σύνδεση των όρων που χρησιμοποιούνται ως κατασημάνσεις της ίδιας έννοιας, με σαφή επισήμανση του προτιμώμενου όρου, και συντάχθηκε ο ορισμός κάθε έννοιας. Στο Γλωσσάρι Όρων Ψηφιακών Υπηρεσιών της ΕΒΕ, που προέκυψε από αυτή τη φάση της ορολογικής εργασίας, παρουσιάζονται αλφαβητικά οι όροι που συγκεντρώθηκαν με τους αντίστοιχους ορισμούς, ενώ αποτυπώνονται οι σχέσεις μεταξύ εννοιών και όρων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Cabré, M. T. (1999). *Terminology: theory, methods, and applications*. J. Benjamins Pub. Co.

UNESCO (2005). *Guidelines for terminology policies. Formulating and implementing terminology policy in language communities*. Prepared by Infoterm. - Paris: UNESCO.

Βαλεοντής, Κ. (2017). Στην Ορολογία δεν ορίζονται οι όροι, αλλά οι έννοιες. Στο: *11^ο Συνέδριο “Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία”*, Αθήνα, 9-11 Νοεμβρίου 2017.

Πρότυπο ΕΛΟΤ 1443:2012 Ορολογικές πολιτικές – Ανάπτυξη και υλοποίηση (ISO 29383:2020)

Τζοτζαδίνη, Α. (2015). Σχεδιασμός και κατάρτιση γλωσσαρίου για τη μετανάστευση και τις μεταναστευτικές πολιτικές των ΗΠΑ και της ΕΕ. Στο: *10^ο Συνέδριο “Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία”*, Αθήνα, 12-14 Νοεμβρίου 2015.

Τζοτζαδίνη, Α. & Πετράκης, Γ. (2019). Γλωσσάριο όρων για το θεματικό πεδίο της συντήρησης μιας ξενοδοχειακής μονάδας. Στο: *12^ο Συνέδριο “Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία”*, Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2019.

Τοράκη, Κ. (2018). Ορολογικοί πόροι – Τυποποίηση ορολογίας –Ορολογική πολιτική. Στο: *Ημερίδα Ορολογίας, «Ορολογία και ορολογικοί πόροι –Οι απαιτήσεις για σύγχρονη ελληνική επιστημονική ορολογία και η ανάγκη ενεργοποίησης των ειδικών»*, ΕΛΕΤΟ–ΕΛΟΤ/ΤΕ21–ΕΔΟ, 8 Νοεμβρίου 2018.

Χαλκιάς, Χ. & Αναγνωστόπουλος, Δ. (2003). Γλωσσάριο όρων γεωπληροφορικής και γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων. Στο: *4ο Συνέδριο “Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία”*, Αθήνα, 30-31 Οκτωβρίου & 1 Νοεμβρίου 2003.

18. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Η αντιπαραβολική μελέτη της ειδικής γλώσσας της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα και στη Γαλλία, όπως προκύπτει από την εξέταση δίγλωσσου και συγκρίσιμου σώματος κειμένων

Αγγελική Χριστοπούλου

Υποψήφια διδάκτωρ, ΕΚΠΑ
christopoulouangeliki@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πεδίο της έρευνάς μου αποτελεί η Δημόσια Διοίκηση και συγκεκριμένα, η ειδική γλώσσα και η ορολογία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα (Παναρέτου, 2009) και στη Γαλλία (Krieg-Planque), όπως διαμορφώθηκε και αποτυπώνεται στα έγγραφα της Διοίκησης κατά τη χρονική περίοδο 2010 - 2018. Αντικείμενο της μελέτης συνιστούν οι εγκύκλιοι οδηγίες, οι υποργικές αποφάσεις και τα γενικά έγγραφα που δημοσιεύτηκαν από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες από το θεματικό πεδίο α) της Οικονομίας και Φορολογίας και β) της Εργασίας και Ασφάλισης. Για τη συγκέντρωση και την ταξινόμηση του δίγλωσσου και συγκρίσιμου κειμενικού υλικού, 4 εκατομμυρίων λέξεων, εφαρμόστηκε η μεθοδολογία της Γλωσσολογίας των Σωμάτων Κειμένων (McEnery & Hardie, 2012).

Στόχος της ανακοίνωσης είναι α) η περιγραφή του σχηματισμού και της επεξεργασίας του πρωτότυπου Σώματος Κειμένων, β) η ποσοτική και η ποιοτική εξέταση των κειμενικών δεδομένων, γ) η ταξινόμηση και σημασιολογική κατηγοριοποίηση των λέξεων-κόμβων και των λεξικών συμπλεγμάτων, δ) η ανάδειξη της ειδικής γλώσσας και της ορολογίας (Cabré, 1998), όπως αναδεικνύονται από το Σώμα Κειμένων, ε) η μελέτη περίπτωσης όρου στα δυο γλωσσικά συστήματα, στ) η παρουσίαση των αποτελεσμάτων, με βάση στατιστικά στοιχεία (Brezina, 2018) τόσο ως προς τα μορφοσυντακτικά σχήματα, όσο και ως προς τα σημασιολογικά και πραγματολογικά στοιχεία των υπό εξέταση όρων και συνάψεων.

Από την περιγραφή της αντιπαραβολικής μελέτης περίπτωσης του ελληνικού και του γαλλικού όρου επιχειρείται να αναδειχτεί πώς η ανάλυση των επαναλαμβανόμενων μοτίβων (λέξεων και γραμματικής) (Tognini-Bonelli, 2001) συμβάλλει στην κατανόηση του νοήματος του κειμένου και συνακόλουθα αναδεικνύει την επικοινωνιακή λειτουργία του λόγου και των συνθηκών μέσα στις οποίες αρθρώνεται (Halliday, 2014). Η συγκέντρωση, η στατιστική στάθμιση και η συνακόλουθη ερμηνεία των γλωσσικών φαινομένων συμβάλλουν στην κατηγοριοποίηση, ερμηνεία και περιγραφή του κοινωνικού πλαισίου της γλωσσικής εκφοράς (Σαριδάκης, 2016).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Brezina, V. (2018). *Statistics in Corpus Linguistics. A Practical Guide*. Cambridge University Press.
- Cabré, M. (1998). *La terminologie, Théorie, méthode et applications*. (M. Cormier, & J. Humbley, Μεταφρ.) Ottawa: Les Presses de l'Université d'Ottawa.
- Halliday, M. (2014). *Halliday's Introduction to Functional Grammar. Revised by Christian M.I.M. Matthiessen*. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- Krieg-Planque, A. (2017). *Analyser les discours institutionnels*. Malakoff: Armand Colin
- McEnery, T. & Hardie, A. (2012). *Corpus Linguistics. Method, Theory and Practice*. New York: Cambridge University Press.
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Παναρέτου, Ε. (2009). *Νομικός λόγος. Γλώσσα και δομή των νόμων*. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2016). *Λεξιλόγιο και σημασιολογική πληροφορία στην Γλωσσολογία Σωμάτων Κειμένων*. *Civitas Gentium* 4:1 (2016), σσ. 221-267 σε <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/68>, 13.02.2021.

**19. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

Ορολογικά έργα για την πανδημία του κορονοϊού

Μαριάννα Κατσογιάννου, Κατερίνα Τοράκη, Δημήτρης Μουτάφης

Αναπλ. Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Κύπρου
marianna@ucy.ac.cy

Μηχανικός-βιβλιοθηκονόμος
toraki@tee.gr

Μεταφραστής – Διοίκηση
Επιχειρήσεων
info@omadatranslations.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από την πρώτη κιόλας μέρα εμφάνισης της ασθένειας που προκλήθηκε από τον κορονοϊό και που εξελίχθηκε στην πρωτοφανή πανδημία της οποίας αυτή τη στιγμή ζούμε τις συνέπειες, προέκυψε τόσο η ανάγκη δημιουργίας όρων που θα περιέγραφαν τη νέα επιστημονική και κοινωνική πραγματικότητα, όσο και η ανάγκη ερμηνείας παλιότερων όρων που είτε χρησιμοποιήθηκαν με επικαιροποιημένη σημασία, είτε απλώς δεν ήταν γνωστοί ή σαφείς για το ευρύ κοινό. Σε όλο τον κόσμο δημιουργήθηκαν λεξικά και γλωσσάρια, τόσο μονόγλωσσα όσο και πολύγλωσσα, τόσο από ιδιώτες όσο και από επίσημους φορές.

Στην ανακοίνωση, παρουσιάζουμε καταρχάς την ελληνική εμπειρία των αντιδράσεων της ελληνόφωνης ορολογίας στην πανδημία COVID19, αλλά και αντίστοιχες πρωτοβουλίες από άλλες χώρες ή διεθνείς φορείς. Συγκεκριμένα, έχουμε καταγράψει και παρουσιάζουμε τα ορολογικά έργα που δημιουργήθηκαν μεταξύ Απριλίου 2020 και Απριλίου 2021, την ανάγκη που προκάλεσε τη δημιουργία τους από τους διάφορους φορείς και την ταχύτητα με την οποία ανταποκρίθηκαν στην ανάγκη αυτή, τη μέθοδο συλλογής των δεδομένων και το ίδιο το είδος των δεδομένων που καταγράφηκαν. Θεωρούμε ότι μία τέτοια έρευνα έχει, εκτός από πρακτική, και θεωρητική χρησιμότητα, με την έννοια ότι μπορεί να δώσει στοιχεία για το πώς εφαρμόζονται οι μεθοδολογικές αρχές της ορολογικής εργασίας ώστε να επιτευχθεί το βέλτιστο αποτέλεσμα στο συντομότερο δυνατό χρόνο, ιδιαίτερα στο πλαίσιο μίας ασυνήθιστης επικοινωνιακής κατάστασης. Θα προσπαθήσουμε να συγκεντρώσουμε για κάθε έργο πληροφορίες σχετικές με τις προδιαγραφές που ακολουθήθηκαν για την οργάνωση και την παρουσίαση του περιεχομένου, με τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν, με τους συντελεστές δημιουργίας τους, αλλά και με τις επιλογές κάθε φορέα ως προς το ίδιο το περιεχόμενο των έργων που δημιουργήθηκαν.

20.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Πρόταση απόδοσης της ορολογίας του κλάδου της γλωσσολογίας “sensory linguistics” στην ελληνική γλώσσα

Μαλαματένια Παναγιώτου, Κωνσταντίνος Γκατζιώνης

Καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας, Λεξικογράφος
υποψήφια διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αιγαίου
teniapanagiotou@gmail.com

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Επιστήμης
Τροφίμων και Διατροφής Πανεπιστημίου Αιγαίου
kgkatzionis@aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην αγγλική γλώσσα έχει καθιερωθεί ο όρος “sensory” ως ο *σχετικός με τις αισθήσεις* και χρησιμοποιείται σε συμφράσεις όπως sensory perception, sensory organs, sensory studies, sensory modalities, sensory vocabulary, sensory words, sensory adjectives, sensory analysis, sensory linguistics.

Στην ελληνική βιβλιογραφία, στα ελληνικά λεξικά και σε επίσημες μεταφράσεις εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο όρος “sensory” αποδίδεται ως «αισθητηριακός», «αισθητήριος», «αισθητικός», «οργανοληπτικός», «των αισθήσεων», ανάλογα με τη σημασία του όρου σε κάθε περίπτωση. Καθώς ο τομέας των sensory linguistics, της μελέτης δηλαδή του συσχετισμού μεταξύ γλώσσας και αισθήσεων, εμπλουτίζεται με νέες μελέτες και βρίσκει εφαρμογές σε διάφορα πεδία, όπως αυτό των τροφίμων, της διαφήμισης και της λεξικογραφίας, προκύπτει η ανάγκη απόδοσης της σχετικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα.

Στην παρούσα μελέτη, παρουσιάζεται το πεδίο των sensory linguistics, γίνεται παρουσίαση των πιθανών αποδόσεων και ορισμών στην περίπτωση των σχετικών με τη γλωσσολογία όρων “sensory” [sensory modalities, sensory vocabulary, sensory words, sensory adjectives, sensory linguistics] και κατατίθεται τελική πρόταση απόδοσης του όρου προς επικύρωση και τυποποίηση. Έχοντας ως στόχο την ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας ως γλώσσας παραγωγής και διάχυσης νέας γνώσης, καθώς και την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων επιστημόνων, είναι σημαντικό να επικυρωθεί μια επίσημη απόδοση της ορολογίας του κλάδου της γλωσσολογίας “sensory linguistics” στην ελληνική γλώσσα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα (δεύτερη έκδοση)

Diederich, C. (2015). *Sensory Adjectives in the Discourse of Food*. John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/celcr.16>

Winter, B. (2019). *Sensory Linguistics*. <https://doi.org/10.1075/celcr.20>

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/digital_b.html

<https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

<https://www.wordreference.com/>

21. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

**Εννοιολογική και μεταφρασεολογική αναψηλάφηση της ορολογίας
στο πεδίο της θεωρίας των λογοτεχνικών γενών και ειδών
σε αντιπαραβολική προοπτική ως προς το γλωσσικό ζεύγος
της νέας ελληνικής και της γερμανικής**

Γιώργος Ανδρουλιδάκης

Γλωσσολόγος, Μεταφρασεολόγος, (Μετα)Λεξικογράφος
giorgos@androulidakis.name

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Έστω και με κοινή αφετηρία το καθιερωμένο τριαδικό πρότυπο της λογοτεχνίας (κατά την αρχαιότητα: επική, λυρική και δραματική ποίηση· υπό το πρίσμα της νεωτερικότητας: αφήγηση, ποίηση και δράμα), τόσο στη νέα ελληνική όσο και στη γερμανική γλώσσα διαπιστώνεται πολλαπλή εννοιολογική και ορολογική σύγχυση στο πεδίο της θεωρίας των λογοτεχνικών γενών και ειδών (π.χ. *γένος, κύριο γένος, μεγάλο γένος, υπογένος, μικρό γένος, είδος, υποείδος, μικρό είδος / Gattung, Hauptgattung, Großgattung, Untergattung, Subgattung, Kleingattung, Genre, Untergenre, Subgenre, Kleingenre*). Ακόμη και οι πρωταρχικοί όροι *γένος / Gattung* και *είδος / Genre* (πρβλ. *Art*, σε διαφορετικά συμφραζόμενα) άλλοτε απαντούν ως συνώνυμα, άλλοτε πάλι αντιδιαστέλλονται ως υπερώνυμο και υπώνυμο αντίστοιχα.

Ο κυκεώνας επιτείνεται μάλιστα αν δοκιμάσουμε να συσχετίσουμε αντιπαραβολικά και μεταφρασεολογικά όλους αυτούς τους ρευστούς όρους των δύο γλωσσών ή αν θελήσουμε να συνεξετάσουμε περισσότερες γλώσσες και λογοτεχνικές παραδόσεις, είτε σε συγχρονικό ορίζοντα είτε στη ροή του ιστορικού χρόνου – από την αρχαία ελληνική ποιητική και ρητορική μέχρι την καινοτομική θεωρία της λογοτεχνίας, όπου έρχονται επιπρόσθετα να πολιτογραφηθούν νεολογισμοί σαν το *αρχιγένος*.

Η προτεινόμενη ανακοίνωση προκαταρκτικά θα οριοθετήσει επακριβώς τους ελληνόγλωσσους όρους *φιλολογία / γραμματεία* και *λογοτεχνία*, ενώ θα αποσαφηνίσει το πολύσημο γερμανόγλωσσο λέξιμα *Literatur* σε συνάρτηση με εναλλακτικούς (για την ακρίβεια: συσταλτικούς) σχηματισμούς όπως *schöne / schöngeistige Literatur* ή *Belletristik*. Θα ακολουθήσει λεπτομερής ανάλυση των σχετικών θεμελιωδών εννοιών και όρων με βάση τη νεωτερική και ιδίως τη σύγχρονη ειδική γλωσσική χρήση στη νέα ελληνική και τη γερμανική, όχι μόνο στον τομέα της θεωρίας της λογοτεχνίας, αλλά και στο ευρύτερο πλαίσιο της τυπολογίας κειμένων από τη σκοπιά της κειμενογλωσσολογίας. Τέλος, προχωρώντας πέρα από την ακραιφνώς περιγραφική θεώρηση, η ανακοίνωση θα προτείνει ένα συνεκτικό εννοιολογικό και ορολογικό σχήμα για το γλωσσικό ζεύγος της νέας ελληνικής και της γερμανικής στο πεδίο της θεωρίας των λογοτεχνικών γενών και ειδών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Λεξικά και γλωσσάρια

Ελληνόγλωσσα

ΑΟΑΚΕ 1997 · Renate Portz · Αμαλία Γενάρáκη, *Ακαδημαϊκή ορολογία ανθρωπιστικών & κοινωνικών επιστημών. Τρίγλωσσο εγχειρίδιο. Αγγλικά, γερμανικά, ελληνικά / Academic terminology of the humanities and social sciences. A trilingual handbook. English, German, Modern Greek / Akademischer Wortschatz der Geistes- und Gesellschaftswissenschaften. Ein dreisprachiges Handbuch. Englisch, Deutsch, Neugriechisch*, Αθήνα, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, 1997.

ΓΕΟΤΟ 2018 · Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) · Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) › Τεχνική Επιτροπή 21 (ΤΕ21: Ορολογία – Γλωσσικοί πόροι), *Γενικοί και ειδικοί όροι του τομέα της Ορολογίας (Ισοδυναμίες όρων 3055 ορολογικών λημμάτων της Βάσης TERMTerm)*. *Ελληνοαγγλογαλλικό γλωσσάριο, αγγλοελληνογαλλικό γλωσσάριο, γαλλοελληνοαγγλικό γλωσσάριο*, επιμέλεια: Κ[ώστας] Βαλεοντής, έκδοση 6, Αθήνα, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) · Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), Μάρτιος 2018 [12007]· επιπρόσθετα, αρχείο PDF <<http://bit.ly/1k0hC6A>>, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) · Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) · Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), δημοσίευση: [3

Μαρτίου 2018] · πρόσβαση και ανάκτηση: 14 Μαρτίου 2018.

ΛΚΝ 1998 · 2006 · *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, Θεσσαλονίκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης > Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), 1998. · *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, διαδικτυακή λεξικογραφική εφαρμογή <<http://bit.ly/21wZCeH>>, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας > Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, δημοσίευση: 27 Ιουνίου 2006 · πρόσβαση και ανάκτηση: 29 Ιουνίου 2006.

ΛΛΟ 2019 · Γεράσιμος Αν. Μαρκαντωνάτος · Γιώργος Χρ. Σακελλαριάδης, *Λεξικό λογοτεχνικών όρων*, 2η έκδοση, Θεσσαλονίκη, Μαλλιάρης · Παιδεία, 2019 [1983].

ΛΛΟΘΙΚ 2005 · Meyer Howard Abrams, *Λεξικό λογοτεχνικών όρων. Θεωρία, ιστορία, κριτική λογοτεχνίας*, μετάφραση: Γιάννα Δεληβοριά · Σοφία Χατζηιωαννίδου, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, 2005.

ΛΛΟΘΛ 2010 · John A. Cuddon, *Λεξικό λογοτεχνικών όρων και θεωρίας της λογοτεχνίας*, μετάφραση · επιστημονική επιμέλεια: Γιάννης Παρίσης · Μαρία Λιάπη, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2010.

ΛΝΕΓ 2019 · Γεώργιος Δ. Μπαμπινιώτης, *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας. Ερμηνευτικό, ετυμολογικό, ορθογραφικό, συνωνύμων–αντιθέτων, κυρίων ονομάτων, επιστημονικών όρων, ακρωνυμίων. Με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων*, συνεργάτες (5η έκδοση): Θεόδωρος Μωυσιάδης · Γεώργιος Μπάτζιος, 5η έκδοση «έγχρωμη», Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας, 2019 [1998].

ΛΝΑ 2007 · *Λεξικό νεοελληνικής λογοτεχνίας. Πρόσωπα, έργα, ρεύματα, όροι*, υπεύθυνοι σύνταξης: Μιχάλης Μερακλής · Καριοφίλης (Κάρολος) Μητσάκης · Βάλτερ Πούχνερ · Αλέξης Ζήρας · Λαμπρινή Κουζέλη, συντονιστής έργου: Στέφανος Αλ. Πατάκης, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, 2007.

ΧΛΝΓ 2016 · Ακαδημία Αθηνών, *Χρηστικό λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας. Με προσθήκες και βελτιώσεις*, σύνταξη · επιμέλεια: Χριστόφορος Γ. Χαραλαμπάκης, ειδική έκδοση για την εφημερίδα *Το Βήμα*, τ. 1: Α – 7: Υ–Ω, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών · Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη · *Το Βήμα*, 2016 [2014].

Ξενόγλωσσα

BWDW 2011 · Renate Wahrig-Burfeind, *Brockhaus · Wahrig. Deutsches Wörterbuch. Mit einem Lexikon der Sprachlehre*, 9., vollständig neu bearbeitete und aktualisierte Auflage, wissenschaftliche Berater: Rolf Thieroff · Manfred Pinkal, Chefredaktion: Sabine Krome, Redaktion: Omnibooks · Andrea Rocha-Lieder · Bernhard Roll, *Lexikon der Sprachlehre*: Renate Wahrig-Burfeind, Gütersloh · München, InmediaONE > Wissenmedia, 2011 [1966 (*Das große deutsche Wörterbuch*)].

DDSWDB 2014 · *Duden. Die deutsche Sprache. Wörterbuch in drei Bänden*, Bd. 1: A–GELT – 3: Q–ZZGL, herausgegeben von der Dudenredaktion, redaktionelle Bearbeitung: Werner Scholze-Stubenrecht, Grammatik: Rudolf Hoberg · Ursula Hoberg, Sprachgeschichte: Jürgen Folz, Bearbeitung: Jörg Riecke, Berlin · Mannheim · Zürich, Dudenverlag · Bibliographisches Institut, 2014.

DDUW 2015 · *Duden. Deutsches Universalwörterbuch*, 8., überarbeitete und erweiterte Auflage, herausgegeben von der Dudenredaktion, redaktionelle Bearbeitung: Werner Scholze-Stubenrecht (Projektleitung) · Ilka Pescheck, unter Mitarbeit von Rudolf Hoberg · Ursula Hoberg · Jürgen Folz, Berlin, Dudenverlag · Bibliographisches Institut, 2015 [1983].

FLL 2002 · Ulfert Ricklefs (Herausgeber), *Fischer Lexikon Literatur* (Fischer Taschenbücher, 15496), Neuausgabe, Bd. 1: A–F – 3: N–Z, Frankfurt am Main, Fischer Taschenbuch Verlag, 2002 [1996–1997].

HLG 2009 · Dieter Lamping, in Zusammenarbeit mit Sandra Poppe · Sascha Seiler · Frank Zipfel (Herausgeber/innen), *Handbuch der literarischen Gattungen*, Stuttgart, Alfred Kröner Verlag, 2009.

MLL 2007 · Dieter Burdorf · Christoph Fasbender · Burkhard Moennighoff (Herausgeber), *Metzler Lexikon Literatur. Begriffe und Definitionen*, begründet von Günther Schweikle · Irmgard Schweikle, 3., aktualisierte und erweiterte Auflage, Stuttgart · Weimar, Verlag J. B. Metzler, 2007 [1984].

MLLK 2013 · Ansgar Nünning (Herausgeber), *Metzler Lexikon Literatur- und Kulturtheorie. Ansätze, Personen, Grundbegriffe*, 5., aktualisierte und erweiterte Auflage, Stuttgart · Weimar, Verlag J. B. Metzler, 2013 [1998].

RLDLW 1997–2003 · Klaus Weimar · Harald Fricke · Jan-Dirk Müller u.a. (Herausgeber), *Reallexikon der deutschen Literaturwissenschaft*, 3., von Grund auf neu erarbeitete Auflage (Neubearbeitung des *Reallexikons der deutschen Literaturgeschichte*), Bd. 1: A–G – 3: P–Z, Berlin · New York, Walter de Gruyter, 1997–2003 [1926–1931].

SWL 2001 · Gero von Wilpert, *Sachwörterbuch der Literatur*, 8., verbesserte und erweiterte Auflage, Stuttgart, Alfred Kröner Verlag, 2001 [1955].

Μελέτες, άρθρα και πρότυπα

Ελληνόγλωσσα

Αγγελάτος 1997 · Δημήτρης Αγγελάτος, *Η «φωνή» της μνήμης. Δοκίμιο για τα λογοτεχνικά είδη*, Αθήνα, Νέα Σύνορα · Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, 1997.

Αντωνοπούλου · Καρακάση · Πετροπούλου 2015 · Αναστασία Αντωνοπούλου · Κατερίνα Καρακάση · Εύη

- Πετροπούλου, *Συγκριτολογία*, ηλεκτρονικό βιβλίο (αρχείο PDF) <<http://bit.ly/2T0S7Mr>>, Αθήνα, Κάλλιπος · Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα · Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), 2015 (πρώτη δημοσίευση: [19 Φεβρουαρίου 2016] · τελευταία αναθεώρηση: [25 Φεβρουαρίου 2016] · πρόσβαση και ανάκτηση: 18 Μαρτίου 2016).
- Αρσενίου 2012 · Ελισάβετ Αρσενίου, *Πρακτική εισαγωγή στη μελέτη της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ορολογία, μεθοδολογία, θεωρία*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2012.
- Βαλεοντής 2017 · Κώστας Βαλεοντής, «Στην Ορολογία δεν ορίζονται οι όροι, αλλά οι έννοιες» > *Ελληνική γλώσσα και ορολογία 2017*, 88–101· επιπρόσθετα, αρχείο PDF <<https://bit.ly/3g7gKUF>>, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, δημοσίευση: [14 Δεκεμβρίου 2017] · πρόσβαση και ανάκτηση: 16 Δεκεμβρίου 2017.
- Βελουδής 1992 · Γιώργος Βελουδής, *Ψηφίδες. Για μια θεωρία της λογοτεχνίας*, Αθήνα, Εκδόσεις Γνώση, 1992.
- Βελουδής 2002 · Γιώργος Βελουδής, *Γραμματολογία. Θεωρία λογοτεχνίας*, 3η, βελτιωμένη έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, 2002 [1994].
- Ελληνική γλώσσα και ορολογία 2017* · Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, *Ελληνική γλώσσα και ορολογία. Ανακοινώσεις 11ου Συνεδρίου*. <Αθήνα, 9–11 Νοεμβρίου 2017>, επιμέλεια έκδοσης: Κώστας Βαλεοντής, Αθήνα, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, 2017.
- ΕΛΟΤ 402 : 2008 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 402. Ορολογική εργασία. Αρχές και μέθοδοι*, 2η έκδοση, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2008 [12006].
- ΕΛΟΤ 561.1 : 2006 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 561.1. Ορολογική εργασία. Λεξιλόγιο, μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή*, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2006.
- ΕΛΟΤ 561.2 : 2007 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 561.2. Ορολογική εργασία. Λεξιλόγιο, μέρος 2: Πληροφορικές εφαρμογές*, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2007.
- ΕΛΟΤ 562 : 2010 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 562. Ορολογική εργασία. Εναρμόνιση εννοιών και όρων*, 2η έκδοση, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2010 [12008].
- ΕΛΟΤ 1445 : 2014 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 1445. Αξιολόγηση ορολογικών πόρων. Γενικές έννοιες, αρχές και απαιτήσεις*, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2014.
- ΕΛΟΤ 1447 : 2017 · *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 1447. Μεταφρασεοστρεφής ορογραφία*, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2017.
- Καρακάση · Σπυριδοπούλου · Κοτελίδης 2015 · Κατερίνα Καρακάση · Μαρία Σπυριδοπούλου · Γιώργος Κοτελίδης, *Ιστορία και θεωρία των λογοτεχνικών γενών και ειδών. Παραδείγματα και εφαρμογές*, ηλεκτρονικό βιβλίο (αρχείο PDF) <<http://bit.ly/2HKMUtu>>, Αθήνα, Κάλλιπος · Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα · Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), 2015 (πρώτη δημοσίευση: [27 Ιανουαρίου 2016] · τελευταία αναθεώρηση: [28 Ιανουαρίου 2016] · πρόσβαση και ανάκτηση: 18 Μαρτίου 2016).
- Κατσογιάννου · Ευθυμίου 2004 α · Μαριάννα Κατσογιάννου · Ελένη Ευθυμίου, «Θεωρία, μέθοδοι και πρακτικές της ορολογίας» > Κατσογιάννου · Ευθυμίου 2004 β, 25–60.
- Κατσογιάννου · Ευθυμίου 2004 β · Μαριάννα Κατσογιάννου · Ελένη Ευθυμίου (επιστημονική επιμέλεια), *Ελληνική ορολογία. Έρευνα και εφαρμογές* (Θέματα Επεξεργασίας Γλώσσας και Φωνής, [2]), εκδοτική επιμέλεια: Ευίτα Φωτεινά, Αθήνα, Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου · Εκδόσεις Καστανιώτη, 2004.
- Culler 2000 · Jonathan Culler, *Λογοτεχνική θεωρία. Μια συνοπτική εισαγωγή* (Θεωρία και Κριτική της Λογοτεχνίας), μετάφραση: Καίτη Διαμαντάκου, Ηράκλειο [Κρήτης], Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2000.
- Schaeffer 2000 · Jean-Marie Schaeffer, *Τι είναι λογοτεχνικό είδος; (Ιδέες και Έρευνα)*, μετάφραση: Αλέξανδρος Ν. Ακριτόπουλος, Θεσσαλονίκη, Ηρόδοτος, 2000.

Ξενόγλωσσα

- Arntz · Picht · Schmitz 2014 · Reiner Arntz · Heribert Picht · Klaus-Dirk Schmitz, *Einführung in die Terminologearbeit*, 7., vollständig überarbeitete und aktualisierte Auflage, Hildesheim · Zürich · New York, Georg Olms Verlag, 2014 [1989].
- Bergenholtz · Nielsen 2002 · Henning Bergenholtz · Sandro Nielsen, «Terms in the language of culture-dependent LSP dictionaries», *Lexicographica. International Annual for Lexicography / Revue Internationale de Lexicographie / Internationales Jahrbuch für Lexikographie* 18 (2002), 5–18.
- Cabré 1992 · M. Teresa Cabré, *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions* (Les Naus d'Empúries), Barcelona, Editorial Empúries, 1992. · Μετάφραση στα αγγλικά: Cabré 1999.
- Cabré 1999 · M. Teresa Cabré, *Terminology. Theory, methods and applications* (Terminology and Lexicography Research and Practice [TLRP], 1), translated by Jannet Ann DeCesaris, edited by Juan C. Sager, Amsterdam · Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1999. · Πρωτότυπο στα ισπανικά: Cabré 1992.
- Dubuc 2002 · Robert Dubuc, *Manuel pratique de terminologie*, 4ème édition[,] entièrement revue, Montréal, Linguatex Éditeur, 2002 [1978].
- Felber 1984 · Helmut Felber, *Terminology manual*, Paris, United Nations Educational, Scientific and Cultural

- Organization [UNESCO] ([United Nations] General Information Programme · UNISIST [United Nations International Scientific Information System]) · International Information Centre for Terminology (Infoterm), 1984· επιπρόσθετα, αρχείο PDF <<http://bit.ly/HJ6q1E>>, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), πρώτη δημοσίευση: [30 Μαρτίου 2007] · τελευταία αναθεώρηση: [14 Μαΐου 2007] · πρόσβαση και ανάκτηση: 30 Μαΐου 2007.
- Fluck 1996** · Hans-Rüdiger Fluck, *Fachsprachen. Einführung und Bibliographie* (Uni Taschenbücher [UTB] › Germanistik · Linguistik, 483), 5., überarbeitete und erweiterte Auflage, Tübingen · Basel, A. Francke Verlag, 1996 [¹1976].
- Hempfer 2018** · Klaus W. Hempfer, *Literaturwissenschaft. Grundlagen einer systematischen Theorie*, Stuttgart, J. B. Metzler Verlag, 2018.
- Hoffmann · Kalverkämper · Wiegand · Galinski · Hüllen 1998–1999** · Lothar Hoffmann · Hartwig Kalverkämper · Herbert Ernst Wiegand in Verbindung mit / together with Christian Galinski · Werner Hüllen (Herausgeber / editors), *Fachsprachen. Ein internationales Handbuch zur Fachsprachenforschung und Terminologiewissenschaft / Languages for special purposes. An international handbook of special-language and terminology research* (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft [HSK] / Handbooks of Linguistics and Communication Science / Manuels de Linguistique et des Sciences de Communication, 14.1–2), Teilbd. / vol. 1–2, Berlin · New York, Walter de Gruyter, 1998–1999.
- Horn 1998** · András Horn, *Theorie der literarischen Gattungen. Ein Handbuch für Studierende der Literaturwissenschaft*, Würzburg, Königshausen & Neumann, 1998.
- Jeßing · Köhnen 2017** · Benedikt Jeßing · Ralph Köhnen, *Einführung in die Neuere deutsche Literaturwissenschaft. Mit 39 Abbildungen*, 4., aktualisierte und überarbeitete Auflage, Stuttgart, J. B. Metzler Verlag, 2017 [¹2003].
- Magris · Musacchio · Rega · Scarpa 2002** · Mirella Magris · Maria Teresa Musacchio · Lorenza Rega · Federica Scarpa (cura), *Manuale di terminologia. Aspetti teorici, metodologici e applicativi*, Milano, Editore Ulrico Hoepli, 2002.
- Oeser · Budin 1999** · Erhard Oeser · Gerhard Budin, «Grundlagen der Terminologiewissenschaft» › Hoffmann · Kalverkämper · Wiegand · Galinski · Hüllen 1998–1999, 2: 2171–2183.
- Rey 1992** · Alain Rey, *La terminologie. Noms et notions* (Que sais-je?, 1780), 2ème édition[,] corrigée, Paris, Presses Universitaires de France (PUF), 1992 [¹1979].
- Roelcke 2020** · Thorsten Roelcke, *Fachsprachen* (Grundlagen der Germanistik, 37), 4., neu bearbeitete und wesentlich erweiterte Auflage, Berlin, Erich Schmidt Verlag, 2020 [¹1999].
- Werner 1999** · Reinhold Werner, «Das Problem der Äquivalenz im zwei- und im mehrsprachigen Fachwörterbuch» › Hoffmann · Kalverkämper · Wiegand · Galinski · Hüllen 1998–1999, 2: 1853–1884.
- Wüster 1991** · Eugen Wüster, *Einführung in die allgemeine Terminologielehre und terminologische Lexikographie* (Abhandlungen zur Sprache und Literatur, 20), 3. Auflage, mit einem Vorwort von Richard Baum, Bonn, Romanistischer Verlag, 1991 [¹1979].
- Zymner 1999** · Rüdiger Zymner, «Die Fachlexikographie der Literaturwissenschaft. Eine Übersicht» › Hoffmann · Kalverkämper · Wiegand · Galinski · Hüllen 1998–1999, 2: 2036–2045.
- Zymner 2003** · Rüdiger Zymner, *Gattungstheorie. Probleme und Positionen der Literaturwissenschaft*, Paderborn, Mentis, 2003.
- Zymner 2010** · Rüdiger Zymner (Herausgeber), *Handbuch Gattungstheorie*, Stuttgart · Weimar, Verlag J. B. Metzler, 2010.
- Zymner · Hölter 2013** · Rüdiger Zymner · Achim Hölter (Herausgeber), *Handbuch Komparatistik. Theorien, Arbeitsfelder, Wissenspraxis*, Stuttgart · Weimar, Verlag J. B. Metzler, 2013.

22. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

**Η μεταφορά ανθρωπωνυμίων σε δημόσια έγγραφα στο γλωσσικό ζεύγος
Ρωσική <> Νεοελληνική**

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς, Αλεξάνδρα Π. Νικόλσκαγια

Νομικός-Γλωσσολόγος-Μεταφρασεολόγος Γλωσσολόγος-Μεταφράστρια
Αναπληρωτής Καθηγητής ΔΠΘ miredita2006@mail.ru
pkrimpas@bscc.duth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτό το άρθρο ασχολείται με το πρόβλημα της μεταφοράς ανθρωπωνυμίων σε δημόσια έγγραφα στο γλωσσικό ζεύγος Ρωσική <> Νεοελληνική, δεδομένου ότι ο τρόπος απόδοσής τους σε τέτοια κείμενα έχει έννομες συνέπειες. Είναι γεγονός ότι, σε σχέση με το συγκεκριμένο γλωσσικό ζεύγος, αυτή τη στιγμή υπάρχουν, απ' όσο μπορούμε να γνωρίζουμε, μία σχετική μελέτη [5], που αφορά τη μία κατεύθυνση (Ρωσική > Νεοελληνική) και εστιάζει σε μεταφρασμένα λογοτεχνικά κείμενα και ένας οδηγός για τη μεταφορά στη Ρωσική ελληνικών τοπωνυμίων και γεωγραφικών όρων [3]. Ακόμα δε και έργα αναφοράς για τη μεταγραφή κυριωνυμίων από ευρωπαϊκές γλώσσες προς τη Ρωσική [4] δεν εξετάζουν τη Νεοελληνική. Αξιοσημείωτο είναι το ότι, τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Ρωσία, τα όποια κανονιστικά κείμενα που διέπουν τον μεταγραμματισμό και/ή τη μεταγραφή στα αντίστοιχα γλωσσικά ζεύγη δεν προβλέπουν όλα τα σχετικά ζητήματα. Ως ένα βαθμό, ορισμένοι γενικοί κανόνες που διατυπώνονται σε εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης [6] ή της Ένωσης Μεταφραστών της Ρωσίας [Союз переводчиков России], αλλά και σε μελέτες που αφορούν άλλα γλωσσικά ζεύγη [1, 4], μπορούν κάποιες φορές να κατευθύνουν, ως ένα βαθμό, την επιλογή στρατηγικής. Στην πράξη, ωστόσο, παραμένουν πολλά ζητήματα κατά τη μεταφορά από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο, λ.χ. μεταγραφή, μεταγραμματισμός, αντιστρεψιμότητα [7], ιστορικός εξελληνισμός [8], ιστορικός εκρωσισμός, μορφολογική προσαρμογή κ.ά. ζητήματα που αφορούν τη μεταφορά ανθρωπωνυμίων [1, 4, 5, 7], τα οποία και επιχειρούμε να καταδείξουμε στην παρούσα συμβολή, μέσα από την ανάλυση επιλεγμένων παραδειγμάτων. Από τη συζήτηση προκύπτει σαφώς ότι απαιτείται η εκπόνηση μιας εκτεταμένης και περιεκτικής συναφούς μελέτης που να λειτουργήσει ως κείμενο αναφοράς για την αντιμετώπιση των σχετικών ζητημάτων, και μάλιστα σε περισσότερες κατηγορίες κυριωνυμίων.

Λέξεις-κλειδιά: δημόσια έγγραφα, ανθρωπωνύμια, μεταγραφή, μεταγραμματισμός, νεοελληνική γλώσσα, ρωσική γλώσσα

Βιβλιογραφία (περίληψης)

- [1] Connolly, D. (2009). A Greek by any other name... : The transliteration of Greek proper names. *MTM Minor Translating Major, Major Translating Minor, Minor Translating Minor. A Translation Journal* 1, 41–53. http://www.mtmjournal.gr/datafiles/files/MTM_1.pdf
- [2] Данилова, Н. П. (сост.) & Г. П. Бондарук (ред.) (1964). *Инструкция по передаче на картах географических названий греции*. Москва: Главное управление геодезии и картографии Государственного Геологического Комитета СССР.
- [3] Дупленский, Н. (сост.) & Е. Масловский (ред.) (2015). *Письменный перевод: Рекомендации переводчику и заказчику: 3-я редакция*. Москва: Р.Валент.
- [4] Ермолович, Д.И. (2001). *Имена собственные на стыке языков и культур*. Москва: Р. Валент.
- [5] Krimpas, P.G. & A.O. Chiril (2019). La transcription de noms propres russes en grec : quelques exemples tirés de traductions d'œuvres littéraires russes. *Atelier de traduction* 31–32, 47–74. <https://www.diacronia.ro/en/indexing/details/A30677>
- [6] Μαθιουδάκης, Γ. & Β. Κουτσιβίτης (2018). *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά*. Λουξεμβούργο: Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/styleguide_greek_dgt_el.pdf
- [7] Μπαμπινιώτης, Γ. (1997). Αντιστρεψιμότητα και όχι απλογράφηση. *Το Βήμα*, 9 Νοεμβρίου 1997. www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/antistrepimotita-kai-oxi-aplografisi/
- [8] Χάρης, Γ.Η. (2003). *Η γλώσσα, τα λάθη και τα πάθη*. Αθήνα: Πόλις.

23.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Η ορολογία του κοροναϊού στα πολύγλωσσα ευρωπαϊκά κείμενα: παραλλαγές και εξέλιξη

Θεόδωρος Βυζάς, Ελευθερία Δογορίτη

Συμβασιούχος ΠΔ407/1980 Ιονίου Πανεπιστημίου
Τμ. Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
vyzas@ionio.gr

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
edogor@uoi.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα ευρωπαϊκά κείμενα της πολύγλωσσης βάσης δεδομένων eur-lex είναι νομικά κείμενα που συντάσσονται, μεταφράζονται και ελέγχονται με βάση τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ΕΕ και ρυθμίζουν ποικίλες πτυχές της ζωής των Ευρωπαίων πολιτών. Ως εκ τούτου, το άκρως επίκαιρο ζήτημα της αντιμετώπισης του κοροναϊού αποτυπώνεται στα κείμενα αυτά στις επίσημες γλώσσες των κρατών μελών.

Από γλωσσική-ορολογική σκοπιά, η ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά και η δίγλωσση ή τρίγλωσση απεικόνισή τους τα καθιστά παράλληλα κείμενα που προσφέρονται για την αντιπαραβολική μελέτη ειδικού λεξιλογίου.

Στα πλαίσια μιας περιγραφικής διερευνητικής μελέτης παρουσιάζουμε τον τρόπο με τον οποίο η θεματική του κοροναϊού καταγράφεται διαμέσου όρων αιχμής σε αυτά τα μη ιατρικά αλλά ωστόσο εξειδικευμένα κείμενα, κατά τη διάρκεια μιας πολύ σύντομης διαχρονίας ενός έτους με αυστηρή χρονολογική σειρά.

Για τον σκοπό αυτόν επελέγησαν μονολεκτικοί όροι από το πεδίο του κοροναϊού και με κριτήριο την ύπαρξη των όρων αυτών ανεξαρτήτως συχνότητας, συγκροτήθηκε τρίγλωσσο σώμα κειμένων σε αγγλική, γαλλική και ελληνική γλώσσα.

Στόχος είναι: α) να διαπιστωθεί η μορφοσυντακτική συμπεριφορά των πολυλεκτικών ακολουθιών στις οποίες συμμετέχουν οι εν λόγω όροι μέσα από τις ενδεχόμενες διαδοχικές παραλλαγές καταρχάς στο αγγλικό κείμενο και στη συνέχεια στο γαλλικό και το ελληνικό, β) να διαπιστωθεί η τυχόν χρήση συνωνυμων όρων και γ) να μελετηθούν αντιπαραβολικά οι μορφοσυντακτικές και συνωνυμικές επιλογές μεταξύ αγγλικής, γαλλικής και ελληνικής.

Ως θεωρητικό υπόβαθρο υιοθετείται η κοινωνιογνωστική προσέγγιση της Temmerman (2000), σύμφωνα με την οποία η παραλλαγή και η συνωνυμία αποτελούν συνήθη και αποδεκτά χαρακτηριστικά των όρων με ή χωρίς συνακόλουθη εννοιολογική τροποποίηση και με βάση τα πρότυπα των Picton και Kerremans μελετώνται η ανάπτυξη και σύμπτυξη πολυλεκτικών όρων, καθώς και η συνωνυμία.

Η μελέτη αποκαλύπτει την ταχύτητα εξέλιξης των συγκεκριμένων όρων μέσα από μορφοσυντακτικές και συνωνυμικές παραλλαγές σε σύντομο χρονικό διάστημα, καθώς και την επιλεκτική χρήση τους στα ευρωπαϊκά κείμενα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

-Kerremans, K. (2017). Applying computer-assisted coreferential analysis to a study of terminological variation in multilingual parallel corpora. In K. Menzel, E. Lapshinova-Koltunski & K. Kunz (Eds.), *New perspectives on cohesion and coherence*, pp. 45–68. Berlin: Language Science Press.

-León Araúz, P. & Cabezas García, M. (2020). Term and translation variation of multi-word terms. In P. Mogorrón Huerta (ed.) 2020. *Análisis multidisciplinar del fenómeno de la variación fraseológica en traducción e interpretación / Multidisciplinary Analysis of the Phenomenon of Phraseological Variation in Translation and Interpreting. MonTI Special Issue 6*, pp. 210-247.

-Møller B. (1998). À la recherche d'une terminochronie. *Meta*. 43 (3). σσ. 426-438. Διαθέσιμο στο: <http://www.erudit.org/revue/meta/1998/v43/n3/003655ar.pdf>

-Picton, A. (2018). The dynamics of terminology in short-term diachrony. In R. Temmerman & M. Van Campenhoudt (Eds.) *Dynamics and Terminology*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, σσ. 159-182.

-Temmerman, R. (2000). *Towards New Ways of Terminology Description. The Sociocognitive Approach*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing.

24. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

**Μεταφράσεις στρατιωτικών εγχειρίδιων και κανονισμών «εκ του γαλλικού»
για τις ανάγκες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους**

Τσαγκαράκη Αναστασία

Μεταφράστρια, Δρ. Ιστορίας Γαλλικού Πολιτισμού
nattsag@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από το ξέσπασμα της Επανάστασης του 1821 μέχρι και τις αρχές της οθωνικής περιόδου οι πολιτισμικές μεταφορές μεταξύ της Ελλάδας και της Γαλλίας σε όλες τις εκφάνσεις των στρατιωτικών πτυχών είναι ιδιαίτερα έντονες. Η αρχή γίνεται όταν Γάλλοι φιλέλληνες στρατιωτικοί έρχονται να υπηρετήσουν στον Αγώνα παρακινημένοι από πολλά και διαφορετικά ελατήρια και φτάνει στο αποκορύφωμά της με την εισδοχή Γάλλων αξιωματικών από το εκστρατευτικό σώμα του στρατηγού Maison στο ελληνικό Τακτικό Σώμα το 1828. Σε όλα αυτά τα έτη οι Γάλλοι αξιωματικοί οργάνωσαν το στράτευμα αφήνοντας ισχυρό αποτύπωμα σε όλους τους στρατιωτικούς τομείς.

Οι στρατιωτικοί κανονισμοί της καποδιστριακής και της οθωνικής περιόδου –απευθείας μεταφράσεις γαλλικών αντίστοιχων κειμένων ή προσαρμογές αυτών με έντονο γαλλικό χαρακτήρα– βάσει των οποίων λειτούργησαν τα διάφορα στρατιωτικά Σώματα και Όπλα, αποτελούν ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτής της επιρροής. Ακόμα πιο τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί η μετάφραση και χρήση του γαλλικού ποινικού στρατιωτικού κώδικα, ελλείψει ελληνικού, με απόφαση της Συνέλευσης της Επιδαύρου το 1822.

Η μετάφραση των στρατιωτικών θεσμικών κειμένων που ήταν απαραίτητα στο νεοσύστατο κράτος, για χρήση από τον εθνικό στρατό του, υπήρξε έργων πολλών και σπουδαίων γαλλόγλωσσων Ελλήνων αξιωματικών. Οι στρατιωτικοί αυτοί εκτός από μεταφραστές λειτούργησαν και ως ορολόγοι, με σοβαρή ευθύνη και επίπονο έργο να τους βαραινεί. Πολλές φορές βρέθηκαν μπροστά στον σκόπελο της δημιουργίας νεολογισμών, καλούμενοι να αποδώσουν έννοιες οι οποίες δεν είχαν αποκτήσει όνομα στη γλώσσα-στόχο έως τότε, καθώς η τακτική στρατιωτική επιστήμη ήταν άγνωστη στον ελλαδικό χώρο. Κρίνοντας, όμως, από το πλήθος των μεταφράσεων «εκ του γαλλικού» που ανευρίσκονται ακόμα και σήμερα, το έργο τους υπήρξε αξιοσημείωτου εύρους και υψηλής ποιότητας. Το εγχείρημα αυτό θα προσπαθήσουμε ακροθιγώς να παρουσιάσουμε στη συγκεκριμένη ανακοίνωση.

Βιβλιογραφία

- Barau D., «La mobilisation des philhellènes en faveur de la Grèce, 1821-1829», *Populations réfugiées. De l'exil au retour*, επιμ. Luc Cambrézy - Véronique Lassailly-Jacob, IRD, Paris 2001, [Colloques et Séminaires], σσ. 37-76.
- Μπαλωτή Ξ., *Μαιζών, ένας μεγάλος Φιλέλληνας – Η εκστρατεία του στην Πελοπόννησο*, Ελληνική Ευρωεκδοτική, Αθήνα 1993, σ. 195.
- Κατσικώστας Δ., «Η αναδιοργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων και το έργο της γαλλικής στρατιωτικής αποστολής Eydoux», ΓΕΣ/ΔΙΣ, *Οι πολιτικοστρατιωτικές σχέσεις Ελλάδας-Γαλλίας (19^{ος}-20^{ος} αι)*, Αθήνα, ΔΙΣ, 2011, σσ. 59-76 και ειδικότερα σ. 65, υποσ. 26.
- Νόμος 8 του Κώδικα των Νόμων, 1η Απριλίου 1822, *Αρχαία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, 1821-1832*, τόμος Α': *Πρακτικά του Βουλευτικού και προβουλευμάτων της Α' Βουλευτικής περιόδου (1822-1823) και λοιπά δημόσια έγγραφα των ετών 1821, 1822, 1823*, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 1857, σσ. 154-156.
- Sfoini A., « Transfert des idées par la voie de la traduction pendant l'ère révolutionnaire grecque (1797-1832) », *The Historical Review/La Revue Historique*, Vol. XXII, 2015, σσ. 47-74.
- *Εφημερίς του Στρατού Απόμαχος*, «Περί της Στρατιωτικής Φιλολογίας», αριθ. φύλ. ΚΑ', 30 Σεπτεμβρίου 1860, σσ. 329-344.

25.

13th Conference “Hellenic Language and Terminology”
11–13 November 2021, Online

Multilingual terminology: tracing equivalence in cases of conceptual non-equivalence in legal terminology

Eleni Svoronou

Attorney at Law, LL.M. – MA in Translation (Hellenic American University)

eleni.svoronou@gmail.com

ABSTRACT

In an increasingly globalized society, where physical boundaries are redefined and international collaboration is intensified, language and terminology are challenged with expanding roles. This happens as there is a pressing need to define, name, and communicate, in multilingual contexts, using or referring to emerging concepts. It is in such a multilingual environment that the role of terminology management and translation become current and demanding, with one of the most challenging tasks resting on accurately rendering to the target language any source language terms. In fields such as law however, which has strong links with the cultural specificities of a given society, the stakes for translation and are further pronounced. One can, as a minimum, wonder as to the feasibility to accurately render source language terms in a different linguistic and cultural system, especially when the underlying concepts are absent.

This paper aims to address and revert to the above question by presenting challenges of conceptual equivalence in legal translation. To do that, it uses certain standardized Greek/English term pairs in the sub-domains of Civil, Commercial and Penal law presented in the form of a multilingual glossary of legal terms including secondary metadata such as of Entry No., Source Term (ST) in Greek, Definition, Target Term (TT) in English, Variant (a potential alternative to the standardized term), Target Term Reference and Note.

This paper can contribute as a basis to discuss equivalence of Greek legal terms and whether this equivalence is even achievable in the case of conceptual gaps. At the same time this paper explores the potential translation strategies when attempting to accurately convey the conceptual nexus of a given source language term to the target language.

Keywords: terminology, translation, legal terms, conceptual equivalence, glossary

REFERENCES

- Alcaraz, E., & Hughes, B. (2014). *Legal translation explained*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315760346>
- Arntz, R. (1993). Terminological equivalence and translation. In H. B. Sonneveld & K. L. Loening (Eds.), *Terminology: Applications in interdisciplinary communication* (pp. 5-19). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/z.70>
- Bajčić, M. (2017). *New insights into the semantics of legal concepts and the legal dictionary*. John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/tlrp.17>
- Baker, M. (1992). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.
- Beatson, J., Sir, Burrows, A., & Cartwright, J. (2010). *Anson's law of contract*. Oxford.
- Cabré, M. T. (1999). *Terminology: Theory, methods and applications*. Benjamins.
<https://doi.org/10.1075/tlrp.1>
- Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation*. Oxford University Press.
- Chrisovitsiotis, J., & Stavrakopoulos, J. (2011). *Λεξικό αγγλοελληνικό ελληνοαγγλικό εμπορικών τραπεζικών χρηματοοικονομικών όρων* [English-Greek and Greek-English dictionary of

- commercial banking and finance terms]. Athens: Papazisis Publications.
- Chromá, M. (2004). *Legal translation and the dictionary*. De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110912616>
- Clarkson, C. M. V., & Hill, J. (2011). *The conflict of laws*. Oxford University Press.
- Derlén, M. (2014). Multilingualism and legal integration in Europe. In R. Temmerman & M. V. Campenhout (Eds.), *Dynamics and terminology: An interdisciplinary perspective on monolingual and multilingual culture-bound communication* (Vol. 16, pp. 17-42). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/tlrp.16>
- Dunning, J., H. (1993). *The Globalization of Business (Routledge Revivals): The Challenge of the 1990s*. Routledge.
- Fujii, Y. (2013). The translation of legal agreements and contracts from Japanese into English: The case for a free approach. *Babel*, 59 (4), 421-444. <https://doi.org/10.1075/babel.59.4.03fuj>
- Heutger, V. (2008). Legal language and the process of drafting the principles on a European law of sales. *Electronic Journal of Comparative Law*, 12(2), 1-19.
- Maslias, R. (2019). Plain terminology. Termcoord. <https://termcoord.eu/2019/03/plain-terminology/>
- Morgan, J. F. (1982). Multilingual legal drafting in the EEC and the work of jurist/linguists. *Multilingua*, 1-2, p.p. 109-117. <https://doi.org/10.1515/mult.1982.1.2.109>
- Munday, J. (2008). *Introducing translation studies: Theories and applications* (2nd ed.). Routledge.
- Nida, E. A., & Taber, C. R. (1982). *The theory and practice of translation*. E. J. Brill. (Original work published 1969).
- Obenaus, G. (1995). The legal translator as information broker. In M. Morris (Ed.), *Translation and the law* (pp. 248-259). John Benjamins Publishing Co. <https://doi.org/10.1075/ata.viii>
- Panou, D. (2013). Equivalence in translation theories: A critical evaluation. *Theory and Practice in Language Studies*, 3 (1), 1-6.
- Pavel, S., & Nolet, D. (2001). *Handbook of terminology*, Minister of Public Works & Government Services Canada. Adapted into English by Christine Leonhardt.
- Pejovic, C. (2001). Civil law and common law: Two different paths leading to the same goal. *Victoria University of Wellington Law Review*, 32, 817-841.
- Reed, D. G. (1993). Some terminological problems of translating common law concepts from English to French. In H. B. Sonneveld & K. L. Loening (Eds.), *Terminology: Applications in interdisciplinary communication* (pp. 79-89). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/z.70>
- Šarčević, S. (1991). Bilingual and multilingual legal dictionaries: New standards for the future. *Meta*, 36 (4), 615-626. <https://doi.org/10.7202/004030ar>
- Šarčević, S. (2000). *Legal translation and legal theory a receiver oriented approach*. Tradulex. <http://www.tradulex.com/Actes2000/sarcevic.pdf>
- Šarčević, S. (1997). *New approach to legal translation*. Kluwer Law International. <https://doi.org/10.1075/target.11.2.17gor>
- Stamelos, C., Chatzimanoli, D., & Balogianni, E. (2015). *English-Greek Greek-English dictionary of legal terms*. Athens: Nomiki Bibliothiki.
- Silver C., Van Zandt, D., & De Bruin N. Globalization and the business of law: Lessons for legal education. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 28, 399-414.

26. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Διαφορές μεταξύ μηχανικής και ανθρώπινης μετάφρασης αρκτικόλεξων και ακρωνύμων από ελάσσονες προς μείζονες γλώσσες: Καθορισμός μεταφραστικών στρατηγικών

Χρήστος Γιαννούτσος, Μπουμπάρης Δημήτρης

Μεταπτυχιακός φοιτητής, ΤΞΓΜΔ
Ιονίου Πανεπιστημίου
giachr1997@gmail.com

Απόφοιτος ΤΞΓΜΔ
Ιονίου Πανεπιστημίου
dimboump@outlook.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην ελληνόφωνη βιβλιογραφία υπάρχουν δημοσιεύσεις για τη μετάφραση ακρωνύμων και αρκτικόλεξων (Παριανού 2004, Κεραμίδης 2015), με έμφαση στις μεταφραστικές στρατηγικές που ακολουθούνται στο γλωσσικό ζεύγος Αγγλικά-Ελληνικά (Κελάνδριας 2007), καθώς και το Ελληνικό Πρότυπο για τον σχηματισμό ελληνικών αρκτικόλεξων και ακρωνύμων ΕΛΟΤ 1455: 2017 (Βαλεοντής 2019). Ωστόσο, παρατηρείται ότι δεν έχουν ερευνηθεί οι μεταφραστικές στρατηγικές από μια ελάσσονα γλώσσα, όπως η ελληνική, προς μείζονες γλώσσες, όπως η αγγλική, η γαλλική και η γερμανική. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, αρχικά, γίνεται αναφορά στις θέσεις της αγγλικής, της γαλλικής, της γερμανικής και της ελληνικής γλώσσας στο παγκόσμιο γλωσσικό σύστημα (Radó 1987, Song 1991, Cronin 2003/2007, Παριανού 2009) και αξιολογούνται οι μηχανικές μεταφράσεις των αρκτικόλεξων και των ακρωνύμων στα γλωσσικά ζεύγη Ελληνικά-Αγγλικά, Ελληνικά-Γαλλικά και Ελληνικά-Γερμανικά βάσει της τυπολογίας λαθών DQF-MQM (Klubička et al. 2017/2018, Carl and Báez 2019, Stasimioti & Sosoni 2019).

Το σώμα κειμένων που χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα εργασία αντλήθηκε από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Κατά την αξιολόγησή τους παρατηρούμε ότι τα συστήματα νευρωνικής μηχανικής μετάφρασης (Neural Machine Translation – NMT) ακολουθούν εσφαλμένες μεταφραστικές στρατηγικές, γεγονός που αποδεικνύεται και βάσει της μεθόδου αναγνώρισης ονομαζόμενων οντοτήτων (Named Entity Recognition – NER). Τέλος, καθορίζουμε τις μεταφραστικές στρατηγικές κατά την ανθρώπινη μετάφραση για όλα τα γλωσσικά ζεύγη με γλώσσα αφετηρίας την ελληνική.

Ως προς τα εξαγόμενα συμπεράσματα, σε αντίθεση με έρευνες στο γλωσσικό ζεύγος Αγγλικά-Ελληνικά (Castilho et al. 2017a, Castilho et al. 2017b, Stasimioti & Sosoni 2019) που πιστοποιούν την υψηλή ποιότητα της νευρωνικής μηχανικής μετάφρασης, παρατηρούμε κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης ότι, στην περίπτωση των ακρωνύμων και των αρκτικόλεξων, η μηχανική μετάφραση στα γλωσσικά ζεύγη Ελληνικά-Αγγλικά, Ελληνικά-Γαλλικά και Ελληνικά-Γερμανικά δεν φέρει υψηλής ποιότητας αποδόσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Carl, M., & Toledo Báez, M. C. (2019). "Machine Translation Errors and the Translation Process: A Study across Different Languages". *Journal of Specialised Translation*, 31: 107-132.

Castilho, S., Moorkens, J., Gaspari, F., Calixto, I., Tinsley, J., & Way, A. (2017a). "Is neural machine translation the new state of the art?" *Prague Bulletin of Mathematical Linguistics* 108: 109–120

Castilho, S., Moorkens, J., Gaspari, F., Sennrich, R., Sosoni, V., Georgakopoulou, Y., Lohar, P., Way, A., Barone, A. M., & Gialama, M. (2017b). "A Comparative quality evaluation of PBSMT and NMT using professional translators". In *Proceedings of Machine Translation Summit XVI vol.1: Research Track*. 116–131.

Cronin, M. (2003). *Translation and Globalization*. London/New York: Routledge.

Klubička, F., Toral, A., & Sánchez-Cartagena, V. M. (2017). "Fine-grained human evaluation of neural versus phrase-based machine translation". *Prague Bulletin of Mathematical Linguistics*, 108: 121–132.

Klubička, F., Toral, A., & Sánchez-Cartagena, V. M. (2018). "Quantitative fine-grained human evaluation of machine translation systems: a case study on English to Croatian". *Machine Translation*, 32(3): 195–215.

Parianou, A. (2009). *Translating from major into minor languages*. Athens: Diavlos Publishing Co.

Radó, G. (1987). "A typology of LLD problems". In: *Babel* 33:1. 6-13.

Song, Y.-I. (1991). "Remarks on Cultural Transfer from an LLD". In: *TTR* 4:1. 63- 79.

Stasimioti, M. & Sosoni, V. (2019). "MT output and post-editing effort: Insights from a comparative analysis of SMT and NMT output for the English to Greek language pair and implications for the training of post-editors." In C. Szabó & R. Besznyák (eds) *Teaching Specialised Translation and Interpreting in a Digital Age - Fit-For-Market Technologies, Schemes and Initiatives*. Wilmington: Vernon Press.

Ελληνική

Cronin, M. (2007). *Μετάφραση και Παγκοσμιοποίηση* (Μτφ. Παναγιώτης Ι. Κελάνδριας). Αθήνα: Δίαυλος.

Βαλεοντής, Κ. «Οι συντομομορφές στην ελληνική γλώσσα – Σχηματισμός ελληνικών αρκτικολέξων και ακρωνύμων (Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 1455: 2017)». *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία. Ανακοινώσεις 12^{ου} Συνεδρίου*. Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος. 57-70.

Κελάνδριας, Π. Ι. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων: Μια λειτουργική προσέγγιση*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κεραμίδης, Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Δίαυλος.

Παριανού, Α. (2004). «Διαπολιτισμική ειδική επικοινωνία». Στο: *Επιστημονική Επετηρίδα 1999-2003*. Ιόνιο Πανεπιστήμιο: Κέρκυρα. 299-424.

27. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

**Εννοιοστρεφής Ορολογία Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων:
Η Αντίληψη και η Σημασιολογία από τον Ελεγκτή στον Πολίτη**

Μαρία-Βιργινία Φραγκιαδάκη

Επιθεωρήτρια Εργασιακών Σχέσεων-Ερευνήτρια
marvinaf@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η οριοθέτηση των συνόρων της ορολογίας στην επαγγελματική ζωή η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινή ζωή των εργοδοτών και των εργαζομένων, καθορίζει τον λειτουργικό ρόλο της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων. Η εργατική νομοθεσία δεν έχει μακρά ιστορία, είναι όμως σταδιακά φορτισμένη με έναν εντυπωσιακό αριθμό διατάξεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η εφαρμογή των κατάλληλων όρων σε διατάξεις και υπουργικές ή ευρωπαϊκές οδηγίες οδηγεί σε μια πνευματική αφύπνιση η οποία ευνοεί την αντίληψη αυτών των διατάξεων, ειδικά από μη ειδικούς του κλάδου.

Η παρουσίαση αυτή αναφέρει όρους ενδεικτικά και αναλύει τα προβλήματα μέσα από βιωματικές περιπτώσεις της Επιθεώρησης Εργασίας, κατά τη διάρκεια των οποίων διαπιστώθηκε διαφορά αντίληψης μεταξύ κοινής γνώμης και σημασιολογίας. Λόγω των δομικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας που αναδύονται κατά την περίοδο των ποικίλων κρίσεων, πώς επηρεάζεται η κατανόηση των όρων η οποία είναι στενά συνδεδεμένη μεταξύ κουλτούρας και γλώσσας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και κατά πόσο προσπερνιούνται τα γλωσσικά εμπόδια και τα πολιτισμικά όρια, ειδικά κατά τις μεγάλες αλλαγές και ανατροπές της κοινωνίας ;

Η παρούσα εργασία επεξεργάζεται όρους πηγής του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας και παρουσιάζει τη πραγματολογική προσέγγιση του νοήματος που παράγεται μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου στην καθημερινότητα της Επιθεώρησης Εργασίας, ως στοιχείου της σχέσης Κράτους-πολίτη.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία στο διαδίκτυο

- 3) Ορισμοί της Εργατικής Νομοθεσίας, διαθέσιμο στο <https://www.editions-tissot.fr/droit-travail/dictionnaire-droit-travail.aspx>
- 5) Συνήγορος του Πολίτη, Έκθεση, 2018, διαθέσιμο στο <https://www.synigoros.gr/>
- 6) ΣΕΠΕ, Έκθεση, 2017, διαθέσιμο στο <https://www.ypakp.gr/uploads/docs/11919.pdf> (CST, Recherche, 2014)
- 12) Μπιτχάβα Α., Σιώκη Ε., Πτυχιακή Εργασία "Η σημασία και η διαμόρφωση των εργασιακών σχέσεων στο σύγχρονο περιβάλλον", 2012, διαθέσιμο στο [Http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1097/log_20120493.pdf?sequence=1](http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1097/log_20120493.pdf?sequence=1)
- 13) Μακρυδημήτρης Α., Χαριτόπουλος Α., Διπλωματική Εργασία "Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου: Μελέτη Περίπτωσης του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας", 2016, διαθέσιμο στο <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2201264/theFile/2201894>
- 14) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, διαθέσιμο στο <https://www.diavgeia.gov.gr/>
- 15) ILO (International Labour Organization, διαθέσιμο στο <https://www.ilo.org/>

28.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Ορολογία της αμερικανικής ακροδεξιάς και η μεταφορά της στην ελληνική πραγματικότητα

Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου

Υπ. Διδάκτωρ Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
info@leximania.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παρουσιάζεται επεξεργασία της εξαγωγής ορολογίας της αμερικανικής ακροδεξιάς, όπως αυτή έχει μεταφραστεί στα ελληνικά. Η προτεινόμενη παρουσίαση αποτελεί μέρος εν εξελίξει διδακτορικής έρευνας που αφορά στη ρητορική της αμερικανικής και της ελληνικής ακροδεξιάς. Πρόκειται για κειμενική ανάλυση του έργου του William Luther Pierce «The Turner Diaries» [1], το οποίο τοποθετεί τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής σε μία ουτοπική κατάσταση όπου διεξάγεται φυλετικός πόλεμος. Θεωρείται η βίβλος της ΚΚΚ και όσων ανήκουν στο χώρο των alt-right. Μεταφράστηκε στα Ελληνικά από τις Εκδόσεις Λόγχη υπό τον τίτλο «Τα Ημερολόγια Τέρνερ»[2] χωρίς αναφορά σε μεταφραστή και/ή επιμελητή.

Για τους σκοπούς της έρευνας αυτής ακολουθήθηκε η εξής μεθοδολογία: Τροποποιήθηκαν ψηφιακά τα προς σύγκριση ηλεκτρονικά βιβλία. Αποτέλεσμα αυτής της διεργασίας ήταν η δημιουργία δύο σωμάτων κειμένων, τα οποία μετατράπηκαν σε ένα παράλληλο σώμα κειμένων με τη χρήση ευθυγραμμιστή (aligner). Με τον όρο «παράλληλο σώμα κειμένων» νοούμε μια συλλογή κειμένων, τα οποία έχουν μεταφραστεί σε μία ή περισσότερες γλώσσες (Τυπολογία EAGLES Phase 2 [3]). Το παράλληλο αυτό σώμα υποβλήθηκε σε επεξεργασία στο Sketch Engine για προσθήκη μεταγλώσσας και άλλων στοιχείων, ώστε να είναι δυνατή η εξαγωγή ορολογίας και συχνότητας εμφανίσεων επιλεγμένων όρων.

Η αναζήτηση όρων όπως nation, government, police, black, white, system, race, organization με τις αντίστοιχες αποδόσεις τους ως έθνος, κυβέρνηση, αστυνομία, μαύρος, λευκός, σύστημα, φυλή, οργάνωση αποτελούν πρώτες ενδείξεις για την υπογράμμιση της ιδεολογίας του προτύπου σχετικά με τις έννοιες έθνος και κράτος, αλλά και της ιδεολογικής επιλογής λεξιλογίου από τον άγνωστο Έλληνα μεταφραστή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

[1] Pierce, William Luther The Turner Diaries, National Vanguard Books, 1978 (ISBN 0937944025)

[2] Τα Ημερολόγια Τέρνερ, Εκδόσεις Λόγχη (ISBN 9608737206 & 9789608737204)

[3] EAGLES Phase 2 – Ενότητα Τυπολογίας

Η απόδοση του πόνου: Ορολογικά ζητήματα της αποτύπωσης του πόνου σε διαγλωσσικά περιβάλλοντα – Το παράδειγμα της ιατρικής διερμηνείας

Ευφροσύνη Φράγκου

Ε.Ε.Π, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας
ΕΚΠΑ, Φιλοσοφική Σχολή
effiefragkou@enl.uoa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο πόνος αποτελεί ένα από τα κατεξοχήν οικουμενικά φαινόμενα, καθώς όλοι οι άνθρωποι τον έχουν βιώσει τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Για τους επαγγελματίες της υγείας, ο πόνος είναι μέσον (σύμπτωμα) που οδηγεί στη διάγνωση υποκείμενης πάθησης ή πιθανού συνδρόμου (σωματικής ή ψυχικής αιτιολογίας). Για τον ασθενή, ο πόνος αποτελεί μία από τις βασικότερες αιτίες ιατρικής επίσκεψης για αναζήτηση βοήθειας και ανακούφισης.

Η υποκειμενικότητα του φαινομένου του πόνου είναι εξίσου αναγνωρισμένη (Holm 1989, Hua-Hie, 2005, McCaffery, 2003) και συνυφασμένη με φιλοσοφικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές, αλλά και κοινωνικές (ταξικές) και οικονομικές αντιλήψεις που νοηματοδοτούν την εμπειρία του πόνου (στις διάφορες εκφάνσεις του) και τη μετουσιώνουν σε λέξη ή/και έκφραση προσώπου και σώματος. Τούτο σημαίνει ότι η λεκτική ή μη αποτύπωση του πόνου αποτελεί σύνθετο πολυπαραγοντικό φαινόμενο του οποίου η περιγραφή στην γλώσσα του *άλλου* χρήζει ιδιαίτερης μελέτης. Οι γνωστικές κατηγοριοποιήσεις του πόνου, ως αποτέλεσμα της προσπάθειας συστηματοποίησης του από την ιατρική επιστήμη, εγείρουν ζητήματα ως προς την πολιτιστική διάσταση και απόκριση στον πόνο, αλλά και στο κατά πόσον η εν λόγω τυπολογία καθυποτάσσει τη συναισθηματική αντίληψη και διάσταση του πόνου, και κατά συνέπεια τη λεκτική του ή μη εξωτερίκευση (περιγραφή) (Diller, 1980), σε ένα διεθνοποιημένο πρότυπο.

Η εν λόγω παρουσίαση καταπιάνεται με το ορολογικό ζήτημα του πόνου ιδωμένο όχι ως προς την οικουμενική γλώσσα αυτού, αλλά υπό το πρίσμα των πολλών γλωσσών του πόνου (*languages of pain*). Ο ερευνητικός χώρος είναι αυτός της ιατρικής διερμηνείας, όπου το αφήγημα του πόνου περνά από τη γλώσσα/κουλτούρα του πόνου του *αλλόφωνου* ασθενούς στην επιστημονική γλώσσα/κουλτούρα του θεράποντα μέσα από τη γλώσσα του ιατρικού διερμηνέα. Η υπόθεση που προάγεται είναι ότι τα υπάρχοντα ορολογικά μέσα που διαθέτουν οι ιατρικοί διερμηνείς για να αποδώσουν το αφήγημα του πόνου δεν επαρκούν από γλωσσικής, πολιτιστικής και συναισθηματικής άποψης για να απεικονίσουν τον 'πόνου του *άλλου*', όταν μάλιστα ο *άλλος* (ασθενής) δεν διαθέτει τα ίδια λεκτικά μέσα αφήγησης.

Στην εργασία αυτή προτείνεται ένα εναλλακτικό μοντέλο ορολογικής κατάρτισης των ιατρικών διερμηνέων που λαμβάνει υπόψιν του τις γλωσσικές, παραγλωσσικές και εξωγλωσσικές διαστάσεις της αφήγησης του πόνου. Απώτερος στόχος του είναι να αποκτήσει ο 'πόνος του *άλλου*' φωνή και να επιτευχθεί ο στόχος της ιατρικής επίσκεψης που είναι η αποτελεσματική διάγνωση, θεραπεία και η ανακούφιση.

30.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Ορολογία στα χρόνια της COVID-19

Χριστίνα Νικητοπούλου

Μεταφράστρια/Ορολόγος στο Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας
της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Christina.Nikitorpoulou@ec.europa.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρουσίαση αφορά τους τρόπους με τους οποίους η Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εν γένει, και το Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, συγκεκριμένα, αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που προκύπτουν σε σχέση με την ορολογία λόγω της κρίσης COVID-19. Αρχικά, θα συνοψιστούν το ευρύτερο πλαίσιο και το πώς η ραγδαία ταχύτητα εμφάνισης καινοφανών και επιστημονικών όρων έγινε αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς μας και της εργασίας μας.

Ειδικότερα, θα αναλυθούν η ιδιαίτερη σημασία που έχει η χρήση της σωστής ορολογίας στα ενωσιακά έγγραφα, η τυπολογία των προς μετάφραση εγγράφων σε σχέση με την υγειονομική κρίση, καθώς και οι κατηγορίες των ορολογικών δυσκολιών που προκύπτουν. Θα παρουσιαστούν οι υφιστάμενες δομές για τη διαχείριση της ορολογίας στη Γενική Διεύθυνση και το πώς αυτές ενισχύθηκαν καθώς εντάθηκαν περαιτέρω οι προσπάθειες στον τομέα της ορολογίας. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στην IATE («Interactive Terminology for Europe» – Διαδραστική ορολογία για την Ευρώπη), την ορολογική βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά την καταγραφή της σχετικής ορολογίας, την ορολογική συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και τη διάδοση της ορθής ορολογίας στα κράτη μέλη.

Στη συνέχεια, θα περιγραφούν οι διαδικασίες και τα εργαλεία που αξιοποιούν οι μεταφράστριες και οι μεταφραστές στο Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, ώστε να ανταποκριθούν στις πιεστικές προθεσμίες των εγγράφων σχετικά με την COVID-19 και να επιτύχουν παράλληλα ορολογική ορθότητα και ομοιομορφία. Επίσης, θα δοθούν ορισμένα παραδείγματα σχετικών όρων που μας προβλημάτισαν, καθώς και οι λύσεις που τελικά υιοθετήθηκαν.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Άρθρο στο εσωτερικό δίκτυο της ΓΔ Μετάφρασης (DGTnet) «Language never stands still: COVID-19 terminology», 23/07/2020

Εσωτερικό έγγραφο «DGT Terminology Framework», 26/05/2014

Εσωτερικό έγγραφο της μονάδας συντονισμού ορολογίας «Mid-term Report on DGT's Terminology Work in 2020», 06/08/2020

Κανονισμός αριθ. 1 περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, ΕΕ17 της 6.10.1958, σ. 401-402

IATE: User's Handbook, https://iate.europa.eu/assets/IATE_Handbook_public.pdf

Munday, Jeremy. «Μεταφραστικές σπουδές : Θεωρίες και εφαρμογές». Μετάφραση: Άγγελος Φιλιππίδης. Επιμέλεια σειράς: Τίτικα Δημητρούλια, Ντέιβιντ Κόνολι. - 1η έκδ. - Αθήνα : Μεταίχμιο, 2004

**31. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό**

**ΕΔΟ, ΟΤΟ και ΙΑΤΕ, η ισχύς εν τη Ορολογική Ενώσει – Η πορεία των όρων
προς την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία**

Χρυσούλα Δουδουλακάκη, Κλειώ Μπενέκου

Μεταφράστρια EL.01 - Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Συντονίστρια ορολογίας EL.01
Chryssoula.Doudoulakaki@ec.europa.eu

Ορολόγος EL.00 - Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Συντονίστρια ΕΔΟ
Evriklia.Benekou@ec.europa.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τρίπτυχο ΕΔΟ-ΟΤΟ-ΙΑΤΕ αποτελεί σημαντικό τμήμα της φαρέτρας εργαλείων ορολογικής υποστήριξης στην ελληνική γλώσσα που διαθέτουν οι γλωσσικές υπηρεσίες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Στην παρουσίαση θα φωτιστούν ορισμένες πτυχές των τριών συνιστωσών του τριπτύχου που ενδιαφέρουν όλους τους ενασχολούμενους με την ελληνική ορολογία και θα παρακολουθηθεί κάθε στάδιο της πορείας των όρων προς την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία.

Θα παρουσιαστούν 5 χαρακτηριστικά παραδείγματα όρων, ένα από κάθε θεματική ομάδα του Ελληνικού Δικτύου Ορολογίας (ΕΔΟ). Αρχικά θα αναφερθεί ο λόγος για τον οποίο προβληματίσαν τον μεταφραστή, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των λύσεων που προτάθηκαν και οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκε ή απορρίφθηκε κάθε πρόταση. Θα δοθεί έμφαση στην κατηγοριοποίηση των επιχειρημάτων ώστε να διαφανεί ότι κάθε συμμετέχων συμβάλλει στην πρόοδο της συζήτησης φωτίζοντας το θέμα από διαφορετική σκοπιά και να αναδειχθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του ΕΔΟ ως χώρου ελεύθερης ανταλλαγής διαφορετικών απόψεων.

Κατόπιν θα παρουσιαστεί η διαδικασία τυποποίησης όρων στη διοργανική Ομάδα Τυποποίησης Ορολογίας (ΟΤΟ) και θα εξηγηθούν οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκε ή μη να τυποποιηθούν οι συγκεκριμένοι όροι. Τέλος, θα παρουσιαστεί το τελικό στάδιο της ορολογικής επεξεργασίας, δηλαδή η καταχώριση των συζητηθέντων όρων στο αντίστοιχο δελτίο της πολύγλωσσης διοργανικής βάσης ορολογίας ΙΑΤΕ. Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν ορισμένες πτυχές και στοιχεία της ΙΑΤΕ που δεν είναι επαρκώς γνωστά, ιδίως ο τρόπος αποκωδικοποίησης των δελτίων από τον χρήστη ώστε να αντλούνται τα σωστά συμπεράσματα.

Τέλος, θα παρουσιαστεί η πορεία των όρων προς τα ενωσιακά και εθνικά νομοθετικά κείμενα και θα τονιστεί η ιδιαίτερη σημασία της συμμετοχής στις θεματικές ομάδες ηλεκτρονικής διαβούλευσης και τις άλλες ορολογικές δραστηριότητες του ΕΔΟ προκειμένου να προκύπτει τελικά άρτια ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία προς όφελος όλων. Κατακλείδα θα είναι η παρότρυνση προς τους ακροατές να ενστερνιστούν και να μετατρέψουν σε καθημερινή πρακτική το σύνθημα «Μια μικρή φράση για μένα, ένα μεγάλο βήμα για την Ευρώπη».

Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

α. Ελληνικό Δίκτυο Ορολογίας

β. ΙΑΤΕ HANDBOOK

32.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Ο ρόλος των επαγγελματικών οργανώσεων μεταφραστών στην προαγωγή της ορολογικής παραγωγής: Η περίπτωση των δράσεων της ΠΕΜ

Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου, Ευφροσύνη (Έφη) Φράγκου

Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Πανελληνίας
Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ)
boardmember1@pem.gr

Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Πανελληνίας
Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ)
boardmember3@pem.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η προτεινόμενη ομιλία στοχεύει στο να αναδείξει τη συμβολή της Πανελληνίας Ένωσης Μεταφραστών (εφεξής ΠΕΜ) στο πεδίο της Ορολογίας. Οι δράσεις που θα παρουσιαστούν στην εν λόγω παρέμβαση αφορούν στη χρονική περίοδο από την άνοιξη του 2020 έως και σήμερα, με τη σύσταση της Ομάδας Εργασίας Ορολογίας (εφεξής ΟΕ Ορολογίας) και τις πρώτες δράσεις της. Στόχος της ΟΕ Ορολογίας είναι η συνεχιζόμενη παρακολούθηση των εξελίξεων στο χώρο αυτό και η ουσιαστική συμβολή των μελών της, μέσω των συντονισμένων και σχεδιαζόμενων δράσεων της ΟΕ, στις ορολογικές εξελίξεις που συντελούνται στον ελληνόφωνο χώρο, αλλά και στη διαμόρφωση επιπλέον κανόνων και την εφαρμογή των διεθνώς αποδεκτών προτύπων ορολογίας. Απώτερος στόχος της ΟΕ Ορολογίας είναι ο εμπλουτισμός της ελληνικής γλώσσας μέσω της ορολογίας και η διεύρυνση των επιστημονικών και γνωστικών πεδίων που αυτή καλύπτει, εκφράζει και θεραπεύει.

Με γνώμονα το στόχο αυτό, τα μέλη της ΟΕ Ορολογίας εμπνεύστηκαν δράσεις που εξυπηρετούν συγκεκριμένους επιμέρους στόχους. Έτσι, στις 17 Μαρτίου 2020, οργανώθηκε ημερίδα η οποία αποσκοπούσε σε μία πρώτη διερεύνηση της κατάστασης της ορολογίας και της λεξικογραφίας στην Ελλάδα. Στην ημερίδα αυτή, η οποία αποτελείτο από τρεις θεματικές ενότητες, συμμετείχαν ομιλητές που εκπροσωπούσαν το ευρύτερο επαγγελματικό και επιστημονικό φάσμα της ορολογίας. Το κοινό που παρακολούθησε την ημερίδα απαρτιζόταν από επαγγελματίες της μετάφρασης και της επιμέλειας, από γλωσσολόγους και λεξικογράφους, από εκπαιδευτές και πανεπιστημιακούς διδάσκοντες της μετάφρασης και της διερμηνείας, καθώς και από φοιτητές και εκπαιδευόμενους στη μετάφραση και τη διερμηνεία.

Στο πρώτο μέρος της ημερίδας, οι ομιλητές παρουσίασαν υπάρχουσες ορολογικές δομές και τις δυνατότητες εκμετάλλευσης, βελτίωσης και επέκτασής τους. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάστηκαν δείγματα ορολογικών έργων, υπό τη μορφή καλών ή και βέλτιστων πρακτικών. Μέσα από αυτά καταδείχθηκε η καίρια σημασία του επιστημονικού πεδίου της Ορολογίας με τις απτές και καθημερινές προεκτάσεις του, τα ορολογικά διλήμματα που καλείται να επιλύσει ο μεταφραστής αλλά και η ανάγκη για δημιουργία συμπράξεων. Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της ημερίδας οι ομιλητές αντάλλαξαν απόψεις με το κοινό, απαντώντας σε ερωτήματα. Η γόνιμη συζήτηση κατέδειξε τη σημασία της εξωστρέφειας του μεταφραστή/διερμηνέα και την ανάγκη του να συνεργάζεται άμεσα και αγαστά με τον ορολόγο και τον λεξικογράφο. Τονίστηκε δε η σημασία της διαρκούς ενημέρωσης και της συνεχούς κατάρτισης σε θέματα ορολογίας.

33. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Οι Ενώσεις (πρέπει να;) πάνε Πανεπιστήμιο

Βαλεντίνη Καλφαδοπούλου, Κυριακή Κουρούνη

Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Πανελληνίας
Ένωσης Μεταφραστών (ΠΕΜ)
boardmember1@pem.gr

Εργαστήριο TICL, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας
και Φιλολογίας ΑΠΘ
kkourouni@enl.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση στοχεύει στην ανάδειξη της συμβολής της Πανελληνίας Ένωσης Μεταφραστών (εφεξής ΠΕΜ) και του Εργαστηρίου TICL ΑΠΘ στο πεδίο της Επαγγελματικής Κατάρτισης. Οι δράσεις που θα παρουσιαστούν στην εν λόγω παρέμβαση αφορούν στη χρονική περίοδο από την αρχή του 2021 έως και σήμερα.

Τόσο η Ομάδα Εργασίας Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (CPD) όσο και το Εργαστήριο TICL εκτίμησαν την τρέχουσα κατάσταση στον πανεπιστημιακό και τον επαγγελματικό χώρο και κατέληξαν σε κοινές παραδοχές: στην Ελλάδα, αφενός οι Σχολές και τα Τμήματα δίνουν τη δυνατότητα στο φοιτητικό κοινό να παρακολουθήσει μαθήματα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων σχετικών με τη μετάφραση και/ή τη διερμηνεία ώστε ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους να είναι άρτια προετοιμασμένοι επιστημονικά, αφετέρου οι επαγγελματικοί φορείς του χώρου της μετάφρασης και διερμηνείας διοργανώνουν παρουσιάσεις που καλύπτουν επαγγελματικά θέματα και ενημερώσεις για τεχνολογία, δηλαδή θεματικές που θα ενισχύσουν τους επαγγελματίες προκειμένου να συνεχίζουν να παρέχουν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου.

Παρά τις προσπάθειες και την καλή διάθεση και από τα δύο μέρη, εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη για κατάλληλο συγκερασμό γνώσης ώστε η μετάβαση από το πανεπιστημιακό στο επαγγελματικό πεδίο να γίνεται ενσυνείδητα και με σταθερότητα σε ασφαλές πλαίσιο.

Η Πανελλήνια Ένωση Μεταφραστών (ΠΕΜ) και το Εργαστήριο Μετάφρασης, Διερμηνείας Πολιτισμού και Γλώσσας (TICL) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) ανέλαβαν πρωτοβουλία για τη γεφύρωση αυτού του κενού και έθεσαν σε εφαρμογή έναν πιλοτικό κύκλο συνεργασίας με θέματα που ταυτοποίησαν ως χαρακτηριστικά του κενού αυτού βασισμένες σε καταγεγραμμένα αιτήματα φοιτητών/φοιτητριών, αλλά και δόκιμων και τακτικών μελών της ΠΕΜ. Η παρουσίαση στο συνέδριο της ΕΛΕΤΟ έχει σκοπό να καταδείξει τα κενά που ταυτοποιήθηκαν και να παρουσιάσει μοντέλο δράσης και προτάσεις στρατηγικής για άλλες Ενώσεις και Πανεπιστήμια που θα θελήσουν να συνεισφέρουν στην προσπάθεια αυτή.

34. 13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

Ελληνόγλωσση μεταφρασεολογική έρευνα: η συμβολή της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφρασεολογίας

Παναγιώτης Κριμπάς, Ελπίδα Λουπάκη, Μαβίνα Πανταζάρα

Αναπληρωτής Καθηγητής ΔΠΘ
pkrimpas@bscc.duth.gr

Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΠΘ
Τομέας Μετάφρασης, Τμήμα
Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
eloupaki@frl.auth.gr

Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας
και Φιλολογίας
mavinap@frl.uoa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελληνική Εταιρεία Μεταφρασεολογίας (στο εξής ΕΕμ) ιδρύθηκε το 2011, με σκοπό να λειτουργήσει ως πεδίο ανταλλαγής απόψεων για διδάσκοντες, ερευνητές και επαγγελματίες στους τομείς της μετάφρασης, μεταφρασεολογίας και διερμηνείας. Φιλοδοξία της ΕΕμ είναι να αποτελέσει ένα ουσιαστικό μέσο για την αναθεώρηση του τρόπου πρόσληψης του μεταφραστικού φαινομένου όπως και για έναν εποικοδομητικότερο τρόπο ένταξης της μετάφρασης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κατά την 10ετή λειτουργία της, η ΕΕμ έχει διοργανώσει αριθμό εκδηλώσεων που προσβλέπουν στην προαγωγή της επιστημονικής έρευνας στους τομείς της μετάφρασης – μεταφρασεολογίας και συνακόλουθα της ορολογίας.

Στόχος αυτής της παρουσίασης είναι αφενός να καταγράψει το έργο της ΕΕμ και τις μέχρι τώρα δράσεις και συνεργασίες της με τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας και άλλους επιστημονικούς φορείς και αφετέρου να δώσει έμφαση στη διεπιστημονικότητα της ίδιας της μεταφρασεολογίας και στη στενή σύνδεσή της με την ορολογία. Άλλωστε με βάση και την κατάταξη που προτείνει ο Holmes (1972, για την ελληνική γλώσσα, βλ. Γραμμενίδης 2015: 15), λεξικά, βάσεις δεδομένων, μεταφραστική τεχνολογία, καθώς και όλο το υποστηρικτικό υλικό που αποτελεί πολύτιμο εργαλείο του μεταφραστή, όπως και του ορολόγου, ανήκουν στην Εφαρμοσμένη Μεταφρασεολογία. Υπό αυτό το πρίσμα, η παρουσίαση αναμένεται, μεταξύ άλλων, να καταδείξει τον ρόλο της ΕΕμ στην παραγωγή και διάδοση της ελληνόγλωσσης ορολογίας στο πεδίο της μεταφρασεολογίας. Τέλος, θα αναφερθούν κάποιες από τις μελλοντικές προοπτικές και πρωτοβουλίες της ΕΕμ.

Βιβλιογραφική αναφορά

Γραμμενίδης, Σ. 2015. «Μετάφραση και μεταφρασεολογία». [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Γραμμενίδης, Σ., Δημητρούλια, Ξ., Κουρδής, Ε., Λουπάκη, Ε., Φλώρος, Γ. *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 1. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/3899>

35.

13^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
11–13 Νοεμβρίου 2021, Διαδικτυακό

ARGUS: Το Πληροφοριακό Σύστημα Διοίκησης Αεροπορικού Τομέα Ε.Κ. Αεροδρομίων και οι Ορολογικές Προκλήσεις για την ΟΜΕΟΔΕΚ

Θεόδωρος Κατερινάκης, Νίκος Παπαδόπουλος

MSc, PhD, Πρόεδρος Καθηγητής
Department of Global Studies,
Drexel University
tkaterinakis@gmail.com

ΠΕ2/ΕΕΚ – ΥΠΑ
Αν. Προϊστάμενος Διεύθυνσης Υπηρεσιών ΕΚ
Περιφερειακών Αερολιμένων (Π/Δ18)
Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας
d18@hcaa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το “ARGUS MIS” είναι ένα πληροφοριακό σύστημα διοίκησης (ΠΣΔ) που εστιάζει στην πληροφόρηση στελεχών εναέριας κυκλοφορίας, σε πραγματικό χρόνο. Αποτελεί την κορυφαία επιλογή αυτοματοποίησης των πληροφοριακών παραμέτρων λειτουργίας στο πεδίο των υπηρεσιών εναέριας κυκλοφορίας αεροδρομίων στον ελληνικό εναέριο χώρο.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τις κύριες γνωστικές απαιτήσεις που απαιτούνται από τους χρήστες το εν λόγω ΠΣΔ, με στόχο την ταχύτητα και προσβασιμότητα διοικητικών και επιχειρησιακών πληροφοριών που υποβοηθούν τη λήψη αποφάσεων στην καθημερινότητα αλλά και στη διαχείριση κρίσεων. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε η καθιερωμένη μέθοδος των Κρισίμων Παραγόντων Επιτυχίας –ΚΠΕ (Critical Success Factors –CSF) που συνδέει την «πληροφορία» με «τον κρίσιμο παράγοντα» επιτυχίας των στελεχών. Το σχετικό υπόδειγμα ανάπτυξης ακολούθησε το μεθοδολογικό πεντάπτυχο «στόχοι υψηλού επιπέδου → στρατηγική → ΚΠΕ → απαιτούμενη γνώση & δείκτες επιδόσεων → αποθετήριο κρίσιμης γνώσης.»

Τα ερευνητικά ερωτήματα που εξετάζονται, με σοβαρές ορολογικές διαστάσεις, είναι τα ακόλουθα:

1. Ποιες είναι οι περιοχές στο πεδίο της Διαχείρισης της Εναέριας Κυκλοφορίας (ΑΤΜ) αεροδρομίων που σχετίζονται με τους υψηλού επιπέδου στόχους και τη στρατηγική στο εν λόγω πεδίο

2. Ποιοι είναι οι τομείς ΚΠΕ (CSF) για κάθε μια από τις προαναφερθείσες περιοχές

3. Ποιοι είναι οι κύριοι δείκτες επίδοσης (KPIs) και οι κύριοι παράγοντες επιρροής (Key Influencing Factors-KIFs) που καθορίζουν την «κρίσιμη πληροφορία»;

4. Ποιες είναι οι κρίσιμες πληροφορίες που απορρέουν από τους εν λόγω κύριους δείκτες επίδοσης (KPIs) και τους κύριους παράγοντες επιρροής (KIFs);

5. Ποια είναι η οργάνωση της πληροφορίας εποπτείας της επιχειρησιακής και λειτουργικής κατάστασης των απομακρυσμένων μονάδων εναέριας κυκλοφορίας σε διάφορα αεροδρόμια; Πώς υποβοηθείται η έγκαιρη λήψη αποφάσεων των διαφαινομένων προβλημάτων, κυρίως προληπτικά αλλά και κατά τη διάρκεια των επιχειρησιακών λειτουργιών;

Η εργασία αναλύει τη μεθοδολογία πληροφορικού προσδιορισμού, την εκμείωση της λειτουργικής γνώσης εναέριας κυκλοφορίας και τις ορολογικές προκλήσεις των ερωτημάτων, όπως απασχολούν την ΟΜΕΟΔΕΚ, για ένα σύστημα κρίσιμης εφαρμογής που αναπτύχθηκε πρωτογενώς και εσωτερικά από την ΥΠΑ, με τη μορφή του “ARGUS MIS”.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

1. Chung P.W.H. (1998) Effective Knowledge Elicitation. In: Tasso C., de Arantes e Oliveira E.R. (eds) Development of Knowledge-Based Systems for Engineering. International Centre for Mechanical Sciences (Courses and Lectures), vol 333. Springer, Vienna. https://doi.org/10.1007/978-3-7091-2784-1_3
2. Hong, K. K., & Kim, Y. G. (2002). *The critical success factors for ERP implementation: an organizational fit perspective*. Information & management, 40(1), 25-40.
3. Leidecker, J. K., & Bruno, A. V. (1984). *Identifying and using critical success factors*.

Long range planning, 17(1), 23-32.

4. Rockart, J. F. (1979). *Chief executives define their own data needs*. Harvard business review, 57(2), 81-93.
5. Commission Regulation 340/2015. Laying down technical requirements and administrative procedures relating to air traffic controllers' licences and certificates pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council. <https://www.easa.europa.eu/document-library/regulations/commission-regulation-eu-2015340>
6. Παπαδημητροπούλου Φ. (2012). *Συγκρότηση Ομάδας Εργασίας Ορολογίας Διαχείρισης Εναέριας Κυκλοφορίας (ΟΜΕΟΔΕΚ)*, Υπουργική Απόφαση Δ4/38654/1084/ΥΠΑ.
7. Τοπάλης Ευαγ., Βαλεοντής Κ. (2011). Αγγλικά δίλεκτα του τύπου Noun – Noun στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 της βασικής ορολογίας πληροφορικής και τα ελληνικά ισοδύναμά τους στο Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1, 8^ο Συνέδριο ΕΛΕΤΟ
8. ΥΠΑ/Φορέας Παροχής Υπηρεσιών Αεροναυτιλίας/ Υπηρεσίες Αεροναυτικών Πληροφοριών, *Εγχειρίδιο Αεροναυτικών Πληροφοριών Ελλάδα*, Ιουν 2013

Έμφυλοι τύποι ουσιαστικών: Θηλυκά ουσιαστικά επαγγελματιών, αξιωμάτων και συναφών ιδιοτήτων

Α. Ιορδανίδου, Π.Γ. Κριμπάς, Ε. Μάντζαρη, Μ. Πανταζάρα, Ν Σαραντάκος, Κ. Τοράκη

¹ Καθηγήτρια Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, A.Iordanidou@upatras.gr

² Αναπληρωτής Καθηγητής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, pkrimpas@bscc.duth.gr

³ Γλωσσολόγος, mantzari67@gmail.com

⁴ Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΚΠΑ, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, mavinap@frl.uoa.gr

⁵ Μεταφραστής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, sarant@pt.lu

⁶ Μηχανικός-βιβλιοθηκονόμος, toraki@tee.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανακοίνωση αναφέρεται στο έργο ομάδας εργασίας που συστάθηκε τον Φεβρουάριο 2020 από την ΕΛΕΤΟ με αντικείμενο τη μελέτη και κατάθεση πρότασης για τους έμφυλους τύπους ουσιαστικών. Συγκεκριμένα, η ομάδα ασχολείται με τα ουσιαστικά που δηλώνουν επάγγελμα, αξίωμα καθώς και ιδιότητα θεσμοθετημένη ως κοινωνικός ρόλος, με τα ουσιαστικά, δηλαδή, που δηλώνουν την παρουσία της γυναίκας στις δραστηριότητες της κοινωνίας.

Η εργασία έχει χαρακτήρα πρότασης, πρόκειται για ένα είδος «χάρτη» του οποίου η τήρηση επαφίεται στην κοινότητα των χρηστών της ελληνικής γλώσσας, ενώ τονίζεται παράλληλα ότι η θηλυκοποίηση δεν είναι ο μόνος τρόπος επίτευξης ισότητας. Το περίγραμμα του παραδοτέου της ομάδας εργασίας έχει ως εξής:

1. Βιβλιογραφική επισκόπηση των σχετικών μελετών και ερευνών στην Ελλάδα, με αναφορές και σε μελέτες και έρευνες για άλλες γλώσσες όπου κρίνεται χρήσιμο.
2. Αποτίμηση της σημερινής κατάστασης αναφοράς των θηλυκών ουσιαστικών επαγγελματιών/αξιωματιών/συναφών ιδιοτήτων στο πλαίσιο της διοίκησης (διοικητικές υπηρεσίες, ακαδημαϊκά ιδρύματα), στον δημόσιο λόγο (ΜΜΕ, Βουλή) κ.α.
3. Καταγραφή των ουσιαστικών στα σύγχρονα νεοελληνικά λεξικά και κατηγοριοποίηση με βάση τα μορφολογικά τους χαρακτηριστικά (π.χ. των αρσενικών μορφημάτων σε -της, -τής, -τήρας, -έας, -ποιός, -ιστής, -ίστας κ.ά.).
4. Καταγραφή των ουσιαστικών επαγγελματιών/αξιωματιών/συναφών ιδιοτήτων που δεν έχουν θηλυκό τύπο ή έχουν περισσότερους από έναν θηλυκούς τύπους.
5. Καταγραφή των μορφολογικών δυνατοτήτων θηλυκοποίησης που παρέχει η κοινή νεοελληνική (σε επίσημο και σε ανεπίσημο επίπεδο ύφους) με βάση ήδη υπάρχοντες τύπους (-τρια, -ισσα, -τρα, -έσσα, -ίνα, -αίνα κ.ά.). Έρευνα στο Διαδίκτυο για αναζήτηση αυθεντικών παραδειγμάτων χρήσης σε διάφορα είδη και τύπους κειμένων.
6. Τεκμηριωμένες προτάσεις για τον σχηματισμό των ουσιαστικών επαγγελματιών/αξιωματιών/συναφών ιδιοτήτων.
7. Κατάλογος/Ευρετήριο με προτεινόμενο ή προτεινόμενους θηλυκούς τύπους για τα εν λόγω ουσιαστικά.